puli peccata expiabat, XIX, 453, 1. Sanctum sanctorum cum eodem thuribulo ingrediebatur et egrediebatur, et quidem fumigando, 433, 2.

5° Pontifex erat ipse judex legalium controversiarum, II, 458, 1. Item in dubiis juris, non autem in dubiis facti, aut mere civilibus, II, 459, 1 ; V, 494, 2. Ex scientia legis judicabat, II, 459, 1. Ejus judicium erat idem quod judicis, 460, 1. Pontifices usque ad Samuelem populum judicarunt, X, 462, 1. Circa judicialia et cæremonialia maxime, *ibid.* Pontifices post reditum e captivitate præfuerunt populo, tam in politicis quam in sacris, XII, 843, 1; XIV, 387, 1. Pontifices in lege veteri erant milites, IV, 425, 1, 2.

6° Pontifex non poterat lugere parentes defunctos, II, 136, 1. Id ipsum Gentiles imitati sunt, quod docetur exemplis, et pontifex veterum Romanorum orationem funebrem habens, vultum avertebat a funere, II, 136, 1. Quid hoc allegorice significet, *ibid.* Debebat ducere uxorem virginem, *ibid.*, 2. Quibus de causis, *ibid.* Quid hoc tropologice significet, quid allegorice, *ibid.* Non autem ex tribu sacerdotali, sed nobilem, 137, 1. Ex sententia S. Augustini nunquam vinum bibebat, 58, 1. Ejus opes, honor, potentia, 342, 2. Ejus peccatum æquatur peccato totius populi, 27, 1. Pontificum Synagogæ series, III, 279, 1. Pontificum tempore Siracidis successio, X, 533, 1. Pontificum Judæorum quorumdam series, IX, 19, 1.

7° Pontifices scelerati post tempora Zachariæ vocantur pastores stulti, XIV, 497, 1, 2. Sub ultimis temporibus, pontifices a Romanis præsidibus facile mutabantur, XVI, 608, 1. Pontificis Judæi quomodo in Christum jam damnatum sævierint, XV, 587, 1 ; 589, 1. Ei tria crimina coram Pilato objiciunt, 600, 1. Ei jam crucifixo insultant, sugillantes ejus miracula, 624, 2 et seq. Ei de cruce descendenti non credidissent, esto id jactent, 625, 2. Audita Christi resurrectione, eam abolere conantur, 654, 2. Hinc corrumpunt custodes pecunia : sed dum eam opprimere moliuntur, magis augent, *ibid.* et seq. Eorum perversitas, 655, 2. Quid custodibus sepulcri persuaserint, *ibid.* Quomodo eos apud Pilatum excusarint, *ibid.* (Vide Judæi, Pharisæi, Scribæ). Pontifices Judaici varii tempore Apostolorum nominantur, XVII, 126, 2.

II. Pontifex romanus. 1° Pontifex Romanus e cardinalibus assumitur, XVII, 395, 1. Eorum multi præter spem et electionem omnium electi, IX, 338, 1. Dum Pontifex inauguratur ad Lateranum deducendus, omnes præsules in equis albis ei adequitant, XXI, 140, 2. Quomodo ab episcopo Ostiensi benedicatur, XIX, 413, 2. Dum creatur nomen mutat, XIII, 1[illegible], 2. Quis primus Pontificum nomen mutarit, *ibid.* Nullus eorum post S. Petrum dictus est Petrus, *ibid.* Solus Papa dici jubetur, cum ante octingentesimum quinquagesimum etiam episcopi papæ dicerentur, X, 428, 1. Cur dicatur *Sanctissimus Dominus*, XIII, 118, 1. Cur Beatissimus Pater, XV, 366, 1. Cur se vocet jam a S. Damaso servum servorum Dei, I, 162, 1 ; XI, 708, 1, 2 ; XII, 508, 2 ; XV, 452, 2.

2° Summus Pontifex est vicarius et successor Christi, X, 460, 2. In eo honoratur et colitur Christus, XI, 592, 1, 2. Honor qui ei exhibetur, merito exhibetur utpote Christi vicario, XIX, 150, 2 et seq. Non est Deus, 151, 1. Pontifices Romani vicario jure Christo in munere pascendi succedunt, XII, 741, 1. Eorum onus quam sit grave, X, 146, 1. Eorum tituli, XV, 368, 2. Eis in Petro datæ sunt claves, 370, 1, 2. Pontificis potestas in ligando quintuplex est, 371, 2. Quam etiam aliis inferioribus pastoribus communicat, restringit et adimit, *ibid.* Extendit se etiam in defunctos, *ibid.* et seqq. Qualis ejus sit in hoc potestas, 372, 2. Quis ab eo sub terra ligari vel absolvi mereatur, *ibid.* Est caput totius Ecclesiæ et omnium fidelium, XVI, 645, 2. Vocatur universalis episcopus, XX, 376, 2. Est verus et proprius episcopus Ecclesiæ Lateranensis, XIV, 391, 2. Est pastor generalis omnium fidelium, XVI, 475, 2. Est gubernator totius navis Ecclesiæ, XII, 701, 2. Est custos Ecclesiæ, XIV, 387, 1. Est summus hominum piscator, XVI, 109, 1. Hinc debet et per se, et per legatos, et sacerdotes a se missos infideles convertere, *ibid.* Sic primi Pontifices fecerunt, *ibid.*

3° Pontificis Romani in Ecclesiam auctoritas, XXI, 231, 2. Est oraculum veræ fidei, XVI, 263, 1. Ejus auctoritas infallibilis ad universalis Ecclesiæ administrationem, I, 690, 1. Est judex controversiarum fidei, XVIII, 527, 1. Pontifices Novi Testamenti in decretis fidei et morum, Christo dirigente, errare nequeunt, V, 494, 2. Eorum auctoritatem contra schismaticos tuetur S. Cyprianus, XIII, 392, 2. Nunquam publice a fide defecerunt, vel aliquem errorem contra fidem docuerunt, XVI, 263, 1. Pontifices duo, unus in Veteri, alter in Novo Testamento, cur in re gravissima lapsi, XVII, 177, 1. Pontifex Romanus etiam tyrannice regens non potest a populo et clero deponi, XIII, 392, 1. Et quia a Christo potestatem immediate accepit, nullo casu ab Ecclesia deponi potest, XV, 410, 1. Non est a concilio corripiendus, XV, 410, 1.

Pontifex Romanus quare concilium convocare soleat, XVII, 66, 1. Semper conciliis generalibus præest tanquam caput totius Ecclesiæ, XVIII, 527, 1 ; XIX, 160, 1. Summus pontifex dispensare potest in voto solemni castitatis et in legibus, X, 13, 1, 2 ; XVIII, 277, 1. Ejus decreta non sunt anathema, XVIII, 519, 1. An possit cum consensu Ecclesiæ pontificatum Roma in aliam urbem transferre, XXI, 315, 1 ; 321, 2. Pontifex Romanus jus regibus dicere debet, XI, 520, 1. Imperat et præest regibus et imperatoribus, quo sensu, XX, 286, 2. Pedum ejus osculum asseritur, XI, 708, 1, 2.

Pontificis Romani corona e tribus partialibus constat, XIV, 433, 1. Cur talem coronam gestet, *ibid.* Est sponsus et princeps Ecclesiæ, regem

Christum repræsentat quasi ejus vicarius, tribus orbis partibus præest : æquitas summa in eo requiritur, *ibid.* Est sacerdos SS. Trinitatis, omnes virtutes in eo esse debent, *ibid.* Cujus rei illum corona moneat, *ibid.*, 2. Recte si pontificatu fungatur, imponit coronam pontificiam capiti Jesu Christi, *ibid.* Pontifex Romanus cur crucem adamantinam gerat, etiam dum celebrat, I, 680, 2 ; XII, 523, 1; XIII, 613, 2.

4° Pontifex Romanus solemniter celebrans solus circum se habet in altari septem candelabra, cur, XXI, 29, 1. In festo Paschæ et SS. Petri et Pauli quam solemniter celebret, X, 541, 2. Quo ritu populum in festo Ascensionis Dominicæ benedicat, 543, 1. Populo benedicens cur digitos attollat ad supputationem numeri 6,500, mystice exponitur, XXI, 334, 2. Quando rosam benedicat, et cur, IX, 639, 2. Die Jovis sancta duodecim pauperibus pedes lavat, et vestem donat, XVI, 526, 1. Apostolicam benedictionem suis litteris præmittit, XVIII, 43, 1. Episcopos vocat fratres, XVIII, 421, 1 ; XX, 376, 1.

5° Summo Pontifici quantopere obediendum, XVII, 395, 1. Pontifici Romano debitæ sunt decimæ, II, 289, 2. Earum loco annatas accipit, *ibid.* Pontifex Romanus quare non debeat esse pauper, VII, 256, 1.

6° In Pontificem Romanum sunt injurii Anglo-Calvinistæ, XXI, 12, 2. Eum dicunt hæretici esse Antichristum, XIII, 160, 2. Pluribus id negatur, XIII, 160, 2 ; XIX, 150, 2 et seq.; 155, 2 ; XXI, 229, 2. Non est bestia maris, ut fingunt hæretici, XXI, 253, 2 ; 255, 1. Pontifex Romanus an sit cornu parvulum, XIII, 90, 2. Pontifex Romanus custodem et tutorem habet S. Michaelem, tentatorem Luciferum, XIV, 381, 1. Animatur ad generose contra hunc certandum, *ibid.* Habet SS. Michaelem et Gabrielem pro custodibus, XV, 403, 1.

7° Pontificum Romanorum omnium brevis est vita, XX, 427, 1. Eorum nullus annos Petri, id est viginti quinque annos Pontificatus attigit, cur id fiat, IX, 310, 1 ; XI, 473, 1 ; XII, 643, 1 ; XXI, 52, 1, 2. Multi paucis mensibus, multi paucis diebus sedi præsederunt, et Ecclesiæ præfuere, IX, 310, 1; XII, 643, 1. Pontifices Romani primi per trecentos annos ob fidem Christi necati sunt, XVI, 192, 2 ; 473, 2. Pontifices quam multi adhuc futuri usque ad finem mundi : et quot anni singulis probabiliter attribuendi, juxta prophetiam S. Malachiæ archiepiscopi, XXI, 355, 2. Pontificem angelicum qualem promiserit Hieronymus Savonarola, XIV, 380, 2. In fine sæculi Pontifex Romanus erit episcopus urbis Romæ, licet exul et expulsus, XXI, 314, 2. Tempore Antichristi, Roma occupata et vastata alio sedem non transferent, 321, 2.

III. Pontificis quæ sint dotes. Pontifex non debet intrudi, sed eligi et assumi, XIX, 394, 1. Ejus tres dotes, quæ etiam Christo competunt, 393, 1. Ex hominibus assumi debet, *ibid.* Et pro hominibus constitui, *ibid.* Offerre debet pro hominum peccatis, *ibid.* Quomodo cum peccantibus agere debeat, 393, 2. Pro populo orare debet, XVIII, 149, 1. Pontifices pii orbem lætificant (*Vide* Prælati, Sacerdotes).

PONTIFICATUS. I. Pontificatus judaicus. Pontificatus solis Aaronis posteris fuit a Deo addictus, X, 460, 1, 2 ; 461, 1, 2. Est Phinees promissus perpetuus, etsi ad tempus ad alios sit translatus, X, 463, 1. Pontificatus, deficientibus legitimis hæredibus, ad Mathathiam devolutus est, IV, 517, 1, 2. Pontificatus apud Judæos arbitrio Romanorum præsidum sæpe mutabatur, XVI, 499, 1. Non tamen erat annuus, *ibid.* In pontificatu ineundo vel deponendo sacer annus erat in usu, XVII, 126, 1.

II. Pontificatus Romanus. Pontificatus Romanus etiamnum manet, et nunquam a sui exordio desiit, XXI, 246, 1; 317, 2. Ejus extinctionem semper, sed frustra sperant hæretici, 347, 2 et seq. Pontificatus, Roma in fine mundi eversa, an alio transferendus, 321, 2.

Pontificatus est onus onerum, III, 338, 2. Pontificatum Romanum multi Pontifices fugerunt, II, 244, 1. Pontificatus honor et vita brevis est, XII, 642, 2.

PONTIFICIUS. Pontificii canones astruuntur, XVIII, 397, 1 (*Vide* Canones).

PONTUS. Pontus est regio Asiæ Minoris, vicina Ponto Euxino, XX, 238, 2. Ejus incolæ mire barbari erant, 238, 2; 359, 1. Apud eos erat antrum Cerberi et alia barbaries, 238, 2. Duros homines progignit, 359, 1.

PONTUS EUXINUS. In Pontum Euxinum cur crebro pisces migrare soleant, XIV, 214, 2. Ponto Euxino dominabantur Assyrii et inde petebant milites, 18, 1. In eum an Jonas ejectus, negatur, 42, 1, 2. Ejus distantia per mare a Joppe, *ibid.* Sedem inferni Homerus collocat juxta Pontum Euxinum, cur, XXI, 145, 2 et seq.

POPIELUS. Popielus Poloniæ rex a muribus comestus est, II, 474, 1; XII, 633, 2; XIX, 214, 2.

POPILIUS. P. Popilius Lænas legatus Romanus cur ad Antiochum Epiphanem missus, IV, 414, 2. Popilius Antiochum Epiphanem virga circumscripsit, jussitque Ægypto excedere, XIII, 105, 1; 155, 1. Quam generose Antiochum Epiphanem bello in Ptolemæos abstinere jusserit, 410, 2.

POPINA. Popina tropologice appellari potest superliminare crapulæ, XIV, 503, 1.

POPULARIS. Popularis auræ pericula, IX, 226, 1.

POPULOSUS. Populosæ urbes et regiones, ut se in pace conservent, oportet ut multos civium, præsertim otiosos et inquietos, et pugnaces, foras emittant, XIV, 192, 2.

POPPÆA. Poppæam, Neronis concubinam, quando Paulus Christo sit lucratus, XVII, 444, 2.

POPULUS. 1° Populus et rex quasi una persona. III, 329, 2. Populus unus unum hominem repræsentare potest, XIII, 427, 2. Populus scite foliis arborum comparatur, V, 323, 1. Populi mutabilitas et ingratitudo, XV, 466, 2. Populus adducit turbam, turba tumultum, XIV, 192, 1. Populi omnes per angelos reguntur, IX, 483, 1. Populus exultat sub principe bono, VI, 392, 1, 2. Ejus incrementum, multitudo, prosperitas, regis est dignitas et laus et robur, V, 432, 2. Ejus decrementum, infelicitas, paucitas regis est probrum et ruina, *ibid.* Cur ejus judicium circa res gerendas princeps exquirere debeat, V, 466, 2. In totum populum non peccandum, et quare, X, 358, 2. Populus Romanus vocatur populus orbis, XVIII, 441, 2.

2° Populus nihil ita ad seditionem incitat ac legum patriarum et religionis avitæ eversio, IV, 427, 1. Populus fidelis et pius vilipenditur ubi sacerdotes vilipenduntur, 428, 1. Populi peccata pontifici imputantur, XIV, 383, 1.

3° Populus Dei aptissime vineæ comparatur, *Psalm.* II, 36, 2. Populus Dei nihil timere debet, *Psalm.* I, 304, 1. Populus Dei quid cupiat et oret, 410, 2. Populus Dei regendus a magistratu ecclesiastico et civili, *Psalm.* II, 9, 2. Populus Dei promittuntur futuri ii qui in Christum credunt, tam ex Gentibus quam ex Israelitis, XIII, 295, 2; 296, 1, 2.

4° Populus Christianus an jus habeat eligendi ordinandos, XVII, 295, 1, 2. An diaconos primos elegerit, 164, 1. Populus Christianus corona episcopi est, XIX, 57, 2. Populus clerum ordine naturæ præcedit, ut grex pastorem, XIX, 4, 1. Olim populus cum clericis in ecclesia psalmos canebat, X, 490, 1. Et sacerdoti succinebat *Amen*, 543, 2. Populus Pontificis benedictionem flexis genibus excipiebat, 545, 1, 2.

POPULUS arbor. Populus arbor quid apud Ægyptios indicaret, VII, 129, 1.

PORCELLUS. Porcelli testamentum vetus quale sit, XIV, 309, 2 et seq.

PORCINUS. Porcina caro Judæis vetita, XI, 747, 1. Eam edere in lege veteri fuisset peccatum mortale. IV, 523, 2. Porcinam carnem edere recusantes excarnificatur, 523, 1, 2.

PORCA. Porca in agro dicitur terra inter duos sulcos elata, X, 288, 2.

PORCUS. 1° Porci fœditas et natura, V, 332, 2. Porcus dictus a spurcitie, XI, 747, 1. Porci grunnitus elephantes terret, XIII, 81, 2. Porci triangulari acie hostem impetunt, IX, 670, 2. Porcus in fœdere olim immolabatur, XVIII, 366, 1.

Porcum Hierosolymæ insculpsit imperator Hadrianus, II, 63, 2. Romani eum in vexillis præferebant, *ibid.* Judæis is erat exosus, *ibid.*

2° Porcorum grex unde fuerit apud Judæos, qui porcis non vescebantur, XVI, 135, 1. Cur dæmonesi n porcos ingredi permiserit Christus, *ibid.*, 2. Quomodo hi porci se in mare præcipitarint, 136, 1.

3° Porcus est symbolum hominum profanorum et veritatem spernentium, II, 63, 2; XX, 469, 1. Item omnium peccantium, XX, 469, 2. Porco lascivæ mulieres comparantur, V, 332, 2.

PORPHYRIA. Porphyria quomodo suam continentiam probarit, XIII, 46, 1.

PORPHYRIO avis. Porphyrio qualis sit avis, II, 66, 2. Quare sit immunda, 67, 1. Sua morte adulterium prodere tradit Ælianus, II, 67, 1; IX, 611, 1.

PORPHYRIUS (S.) S. Porphyrius Gazensis episcopus Marnæ idolium incendit, quo prodigio monitus, XIV, 455, 1.

PORPHYRIUS philosophus. Porphyrius philosophus unde nomen traxerit, XIII, 295, 1. Fabulas conscripsit, IX, 385, 2.

PORRUM. Porri dotes et proprietates, XXI, 394, 1.

PORTA. 1° Portæ quod per eam onera importentur sic dictæ, IV, 261, 1. Aliud est etymon, *ibid.* Portæ quas ad res serviant urbi, XII, 355, 1, 2, In portis olim judicia fiebant et judices jus dicebant, V, 45, 2; VI, 167, 1; 513, 1; X, 552, 2; XI, 295, 2. In portis Hebræi judicia exercebant, quia eo libere convenire poterant tam indigenæ quam alienigenæ, XIII, 584, 1. Ibi quoque erat forum tum civile rerum venalium, tum judiciale causarum forensium, XIII, 584, 1; XVI, 119, 1. Porta hinc subinde capitur pro judicio quod in porta exercebatur, XIII, 584, 1.

2° Portæ urbis Hierosolymæ erant duodecim ad singulas mundi plagas quatuor, et quænam illæ, IV, 236, 2; 237, 1. Portæ duodecim tribuum quæ, XII, 862, 2. Sed eæ quas describit Ezechiel, non per omnia respondent portis priscæ Jerusalem, *ibid.* Porta anguli erat porta Benjamin, unde sit ita dicta, XII, 234, 1. Porta Benjamin superior quæ esset Hierosolymis, 159, 1. Erat et alia porta Benjamin inferior, *ibid.* Erat juxta hanc carcer qui ad jurisdictionem præfectorum templi pertinebat, *ibid.* Porta Benjamin erat in nova urbe Jerusalem, XIV, 537, 2. Porta equorum Hierosolymis erat porta eadem quæ fontis et aquarum; unde triplici hoc dicta nomine, XII, 234, 2. Porta fictilis quæ diceretur, 155, 2. Porta gregis erat in Sion, et super eam turris, XIV, 99, 1. An hæc dicatur turris gregis, *ibid.*, 2. Cur dicatur filia Sion et gregis, 99, 2. Porta piscium in Jerusalem quæ diceretur et unde; ejus situs; alia ejus nomina, an ad occidentem urbis sita, 278, 1, 2. Quæ porta secunda, *ibid.* Portæ nefastæ in Jerusalem quæ dicerentur, XII, 155, 2. Porta S. Stephani quæ sit Hierosolymæ, XVII, 183, 2. Portæ Jerusalem quomodo dicantur corruere, XII, 120, 1. Portæ templi apertæ fuere, moriente Christo, XIV, 485, 1.

3° Portæ priscæ templi quæ latitudo et longitudo, XIV, 414, 1. Portæ templi erant tres, XII, 790, 1. Eæque erant totidem in quolibet atrio, *ibid.* Eæ ad tres orbis plagas spectantes, ac sibi in tribus muris obversæ, quid significent mystice in Ecclesia Christi, 784, 1. Porta Orientalis templi erat nobilissima, 582, 1; 785, 1. Porta altaris in templo quænam esset, 560, 2. Porta atrii interioris aperiebatur principi in sabbatis et calendis, 646, 1. Quid hæc apertio mystice denotet, *ibid.* Porta clausa principis quænam esset, 830, 1. Ea erat semper clausa, sed principi ingredienti aperiebatur, eo egresso ad vesperam claudebatur, et per eam ipse quoque egrediebatur : populus vero per portam Meridionalem et Aquilonarem ingrediebatur et egrediebatur, et per unam ingressus, per alteram ei adversam egrediebatur, 846, 1, 2. Quæ moralis ejus rei causa, *ibid.*, 2. Hæc allegorice est beata Virgo, 830, 1, 2. Cur ter dicatur, quod fuerit clausa, 831, 1. Est eadem Orientalis, *ibid.* Hæc item porta est utraque beatæ Virginis conceptio immaculata, *ibid.* Porta gratiarum et cœli est beata Virgo, *ibid.*, 2. Mystice et anagogice hæc porta intelligitur vel fides, vel Christus, vel sacra Scriptura, vel aditus regni cœlestis ante Christi adventum, 795, 2; 832 1. Porta aurea erat tam templi quam urbis, XV, 464, 1. Porta Speciosa templi quæ diceretur, XVII, 114, 1, 2. Erat non atrii, sed extrema, *ibid.*

4° Portæ terræ quæ sint, XII, 126, 1. Portæ Caspiæ quæ dicantur, XVII, 266, 1.

5° Portas duas comminiscitur Macrobius, per quas homines vita functi descendant vel ascendant, IX, 12, 1. Porta cornea et eburnea somniorum, quam Homerus fingit, quæ sit, X, 195, 2. Portæ tribulationum quæ vocentur, 552, 2. Portæ mortis quid, *Psalm.* I, 54, 2. Portæ mortis sunt pericula peccati, *Job*, 717, 2. Portæ Sion quid, *Psalm.* I, 54, 2. Portæ intendere mystice quid sit, XII, 799, 1, 2, Portæ inferi est totus infernus, vel hæretici, qui contra Ecclesiam et fidem Petri non prævalent, XV, 369, 2.

6° Porta angusta cœli quæ sit, quæ lata ad perditionem ducens, XV, 209, 2. Portæ duodecim cœlestis Jerusalem quid designent, XXI, 373, 2. Earum perpetua apertura in cœlo quid denotet, 403, 1. Quomodo sint cælatæ ex margaritis, 398, 1.

PORTARE. Portare quid in Scriptura significet, XIX, 353, 2.

PORTENTUM. 1° Portenta in aere per angelos effecta Antiochi Epiphanis tempore, IV, 518, 1, 2. Item cum Titus Jerosolymam obsideret, et Longobardi Italiam invaderent, *ibid.* Item in Belgio quid portenderint, 519, 1. An fiant naturaliter, *ibid.*

2° Portentum fuit Christus in vita, morte et doctrina, XIV, 388, 1. Portentum fuit quidquid circa Christum actum est, et maxime ipsius vita, XVI, 76, 2.

PORTHMUS. Porthmus sunt angustiæ maris inter duos continentes XIV, 19, 1.

PORTICUS. 1° Porticus proprie quid sit, XVI 372, 2. Porticuum templi et atriorum descriptio XII, 780, 2 et seqq. Porticus cur addita templo Salomonis, XIII, 500, 1. Porticus Salomonis quæ sit et quæ dicatur XVI, 477, 2 et seqq.; XVII, 118, 1. Ea erat in atrio Gentium, XVII, 149, 2. Porticus templi Salomonis erant tres, singulæ quadraginta quinque columnas habebant, V, 245, Porticus templi Salomonis quot cubitos lata longa fuerit, XII, 791, 1, 2. Quæ ejus altitu *ibid.* Alia erat ab illa in qua docuerunt Christus Apostoli, *ibid.*, 2. Porticus inferiores templi vocantur pavimentum stratum lapide, 816, 2. Sententia Abulensis, Titelmani et Jansenii de porticu impugnatur, III, 575, 2.

2° Porticus templi mystice significant subsidia et quasi umbracula quibus Deus tegit et fovet laborantes in opere virtutum, XII, 786, 1. Porticus symbolum erat longanimitatis et patientiæ sanctorum, *ibid.*

PORTIO. Portio congrua fructuum beneficii, ex qua honeste juxta statum vivere possunt, clericis assignanda est, XII, 740, 2.

PORTITOR. Portitores paralytici magnam fidem ostenderunt, in eum Christo sistendo, X, 238, 1.

PORTUS. Portus Boni commoda, XVII, 425, 1.

POSSE. *Posse* pro *velle* sæpe in Scriptura sumitur, XV, 450, 1; 673, 2; 687, 1, 2; XVI, 449, 1. *Potest* accipitur subinde pro *solet*, XVI, 323, 1.

POSSESSIO, POSSIDERE, POSSESSOR. 1° Possessio dicitur quasi pedum sessio aut positio, XVIII, 108, 1. Possessio capitur pedis impositione, VI, 139, 2. Possessio adibatur calcando rem possessam, III, 469, 1. Possessio rei acquiritur emendo, V, 108, 1. Possessiones venditæ in jubilæo ad primos dominos redibant, XII, 847, 2. Possessio accedit viro per bonam uxorem, X, 242, 2. Possessor ob dubium superveniens possessione justa depelli non potest, XVIII, 308, 1.

2° Possessio pecuniæ et omnis rei temporariæ pretio æstimabilis, vetatur apostolis, XV, 260, 2. Possessio bonorum in communi non derogat perfectioni, XVI, 506, 1. Quid ex ea boni sequatur, *ibid.* An perfectionem minuat, *ibid.*, 2. Possessiones vendebant primi christiani, XVII, 108, 1.

3° Possessio spiritualis quæ sit, VI, 218, 2. Possessio orbis Christo promissa in mercedem, XI, 728, 2. Possessio secunda Dei quæ sit, 269, 1. Possessio secura Deus est, V, 92, 1. Qui possidetur a Deo, vicissim Deum possidet, XIII, 645, 1. Possessio non alienanda mystice quid significaret II, 388, 2. *Possidere animam*, quid sit, XVI, 258, 2. Eam patiens possidet, *ibid.*

POSSIBILIS, POSSIBILITAS. Possibilia omnia cum nondum acta sint, sunt tamen et latent in Dei omnipotentia, quasi in semine, XVIII, 86, 2. Possibilia omnia sunt Deo, XVI, 25, 1. Possibilitas omnis creaturæ et hominis provenit immediate a Deo, I, 459, 2.

POSSIDONIUS. Possidonius philosophus coævus Judæ aliisque Machabæis. IV, 405, 1.

POST. *Post formicam apis* proverbium quid significet, V, 160. 2.

POSTERIORA. Posteriora Dei quid sint allegorice, quid tropologice, quid symbolice, I, 740, 2 et seq. (*Vide* DEUS).

POSTERITAS. Posteritatis Abrahæ multitudo, gloria, fama, æternitas unde colligatur, XVIII, 88, 1. Posteri per lucernam repræsentantur, VI, 70, 1. Posteri impiorum non erunt durabiles, sed peribunt, X, 332, 1, 2; *Job*, 118, 2.

POSTHUMIUS (S.). S. Posthumius in febri non imminuit jejunia, X, 276, 2.

POSTULARE. *Postulare* quid jurisconsultis significet, XVIII, 142, 1, 2. Postulanda a Deo, *Psalm.* II, 319, 2. Postulationes quomodo differant ab oratione et obsecrationibus, XIX, 193, 2.

POTATOR. Potatores videntur in vino habitare, VI, 205, 2 et seq.

POTENTATUS. Potentatus regimen imperiosum et violentum significat, IX, 308, 1. Potentatus vita brevis, XIII, 104, 2.

POTENS. 1° Quis vere potens sit, X, 566, 1. Potentes cur plerique timeant et ament, VI, 7, 2 : *Multi colunt personam potentis, et amici sunt dona tribuentis.* Potentes graviter irascuntur, X, 53, 1 : *Secundum enim ligna sylvæ, sic ignis exardescit : et secundum virtutem hominis, sic iracundia illius erit, et secundum substantiam suam exaltabit iram suam.* Potentiorum injuriæ et prædæ infirmi sunt expositi, XIV, 214, 1 : *Mundi sunt oculi tui, ne videas malum, et respicere ad iniquitatem non poteris : quare respicis super iniqua agentes, et taces devorante impio justiorem se? Et facies homines quasi pisces maris, et quasi reptile non habens principem.* Hi facile opprimunt parvos, IX, 262, 1; 263, 1; 386, 1.

2° Potentes de sede deponit Deus, XVI, 41, 1 : *Deposuit potentes de sede, et exaltavit humiles.* Et deposuit maxime sub tempus nativitatis Christi, *ibid.*, 2. Potentium humiliatio, *Job*, 303, 2 : *Memoria vestra comparabitur cineri, et redigentur in lutum cervices vestræ.* Potentes sæculi moriuntur miseri, 452, 2.

3° Potentes pauperem non opprimant, VI, 167, 1 : *Non facias violentiam pauperi quia pauper est : neque conteras egenum in porta, quia judicabit Dominus causam ejus, et configet eos qui confixerunt animam ejus.* Sint mansueti, X, 454, 1.

4° Quomodo cum potentibus agendum, eis non resistendum, IX, 167, 1 : *Noli resistere contra faciem potentis, nec coneris contra ictum fluvii.* Sunt instar fluminis, *ibid.* Eis resistendum est, dum ad peccatum invitant, 168, 2 : *Pro justitia agonizare pro anima tua, et usque ad mortem certa pro justitia, et Deus expugnabit pro te inimicos tuos.* Cum illis non est litigandum, 261, 1 : *Non litiges cum homine potente, ne forte incidas in manus illius.* Nisi in certo casu, 263, 1 : *Non litiges cum viro locuplete, ne forte contra te constituat litem tibi.* Non est eis mutuum dandum, 270, 2; 271, 1 : *Noli fænerari fortiori te; quod si fæneraveris, quasi perditum habe.* Maximi periculi est arguere potentes, *Job*, 450, 1 : *Quis arguet coram eo viam ejus? et quæ fecit quis reddet illi?* In potente spes non est defigenda, VI, 186, 1. Potentium amici magna in se onera suscipiunt, IX, 385, 1 : *Pondus super se tollet, qui honestiori se communicat; et ditiori te ne socius fueris.* Ideo tales cavendi, *ibid.*

POTENTIA, POTESTAS. I. POTENTIA DEI (*Vide* DEUS, cap. III, art. III, § I). *Primo :* Potentia Dei et mundi quomodo differat, XVIII, 505, 2. Ad potentiam omnia Dei mirabilia revocantur, *Psalm.* II, 221, 1. Quomodo potentia et bonitas in Deo locum habeant, X, 311, 1. Potentia divina in rebus difficilibus humanæ infirmitati præponenda, XVIII, 88, 2.

Secundo. Potestas Christi in omnes homines, XVI, 592, 1. Potestas in cœlo et in terra Christo qua homini data est in incarnatione, et post resurrectionem, XV, 657, 1. Potestas judicandi omnes mortuos data Christo a Patre in incarnatione, XVI, 379, 2. Hæc est propria Deo, *ibid.* Potestas judiciaria humanitati Christi debetur, XVII, 242, 1. Eam in actu habuit primo conceptionis instanti, 242, 2. Potestas miracula patrandi Christo semper et ubique parata erat, XVI, 385, 1. Potestas judiciaria cum Christo communicanda patientibus, XIX, 497, 1.

II. POTESTATES CREATÆ. — 1° *Potestates angelicæ.* Potestates angelicæ imperium suum in dæmones exercent, IV, 282, 1. Potestatem suam angeli apostatæ retinuere, XVIII, 404, 1. Potentiæ dæmonum et fragilitatis humanæ descriptio, *Psalm.* I, 394, 2.

2° *Potestates humanæ.* Primo. *Potestas civilis.* Potestas omnis in manu Dei est, IX, 298, 1 : *In manu Dei potestas hominis, et super faciem scribæ imponet honorem suum.* Potestas regnandi venit a Deo, V, 212, 1 : *Per me reges regnant, et legum conditores justa decernunt. Per me principes imperant, et potentes decernunt justitiam.* Potestas sæcularis est a Deo mediate, XVIII, 220, 1 : *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit : non est enim potestas nisi a Deo : quæ autem sunt a Deo ordinatæ sunt.* Cur etiam potestas Gentilium ab eo sit instituta, 220, 2. Subordinata est a Deo et sub Deo, *ibid.* Quomodo a Deo ordinata omnis potestas, *ibid.* Ei resistens peccat mortaliter, *ibid.*: *Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.* Potestas principum et prælatorum a Deo descendit, XX, 64, 1. Potestas civilis vel ecclesiastica est necessaria ad politicum regimen, XV, 452, 1. Potentia regum et regnorum imbellis est nisi Dei ope et cultu fulciatur, XIII, 413, 1 :

Quia nunc dicent : Non est rex nobis : non enim timemus Dominum; et rex quid faciet nobis?

Secundo. *Potestas ecclesiastica.* Potestas Ecclesiæ duplex : spiritualis et temporalis, XV, 410, 1 (*Vide* ECCLESIA). Potestas pontificum est spiritualis, XV, 370, 2 et seq. : *Et tibi dabo claves regni cœlorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in cœlis; et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in cœlis.* Ipsorum potestas ligandi et solvendi amplissima est, et varia ab iis exercetur, 371, 2. Derivant eam etiam in ministros Ecclesiæ sibi subditos, *ibid.* Summæ potentiæ est peccata remittere, VIII, 576, 1 : *Tu autem Deus noster, suavis et verus es, patiens et in misericordia disponens omnia. Etenim si peccaverimus, tui sumus, scientes magnitudinem tuam; et si non peccaverimus, scimus quoniam apud te sumus computati.* Potestas absolvendi a peccatis et eadem retinere a Christo collata apostolis, et in his omnibus sacerdotibus, XVI, 633, 1 : *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, et quorum retinueritis retenta sunt.* XXI, 71, 2 : *Hæc dicit Sanctus et Verus, qui habet clavem David : qui aperit, et nemo claudit : claudit et nemo aperit.* Ea non est Evangelii prædicatio, 633, 2; 634, 1. Potestas duplex Ordinis datur sacerdotibus, XVI, 695, 1. Potestas puniendi est in Ecclesia ejusque prælatis. XVIII, 286, 1 : *Ego quidem absens corpore, præsens autem spiritu, jam judicavi ut præsens, eum qui sic operatus est, in nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis et meo spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu, tradere hujusmodi Satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi.* Potestas ejiciendi dæmones Ecclesiæ cur data, XVII, 151, 2 et seq.: *Concurrebat autem et multitudo vicinarum civitatum Jerusalem, afferentes ægros et vexatos a spiritibus immundis, qui curabantur omnes.*

Tertio. *Potestatis sæcularis et ecclesiasticæ symbola.* Potestas sæcularis et ecclesiastica tropologice denotatur per urbem et templum quæ describit Ezechiel, XII, 842, 1. Potestas sæcularis est velut gladius quo perversi justos opprimunt, VI, 141, 1. Potestas virga denotatur, eaque homines premit et opprimit, VI, 147, 1. Potestas perniciosa pennis aquilinis repræsentatur, VI, 185, 1.

3° *Potentiæ animæ.* Potentiæ tres animæ quæ a SS. Trinitate reformentur et perficiantur, XVI, 551, 1 : *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus.* Potentiarum animæ inter se consociatio, XIV, 353, 2. Omnes potentiæ animæ, sensus, vires, cogitationes, actiones Deo offerendæ, VI, 179, 1. Non sunt nimietate obruendæ vel enervandæ, VI, 275, 2 : *Mel invenisti, comede quod sufficit tibi, ne forte satiatus evomas illud.*

4° *Potentia in creaturis quibuslibet.* Potentia a actus ab Hebræis sæpe usurpatur pro objecto e contra, XVIII, 28, 1. Potentia obedientialis in creaturis activa, VIII, 641, 2. Potentia creata non potest esse longa et continuo attenta, VI, 510, 2.

POTUS. 1° Potus aquæ salubris est, X, 80, 1, 2. Quare, *ibid.* Potus maxime congruit circa refectionis finem, 81, 1. Eo etiam fames levatur, *ibid.* Is in convivio comestionem sequitur, 125, 1. In eo facile exceditur, *ibid.*, 2. Potus intemperantia cavenda, quia noxia, XVI, 259, 1.

2° Potus denotat cœlestes delicias, melius quam cibus, XXI, 183, 2; 407, 2

PRÆCEPTOR. Præceptor etiam dominum et herum sonat, XVI, 233, 2. Præceptoris institutio perpendiculo similis est, V, 541, 2. Præceptor potest discipulos hebetes acriter reprehendere, XVI, 277, 2. Præceptoribus discipuli semper gratias agant, X, 560, 2.

PRÆCEPTUM. 1° *Præcepta in genere.* Præceptum sumitur *pro ante captum*, XI, 271, 1. Præcepta Dei sanctis videntur recta, peccatoribus iniqua, X, 315, 1 : *Quomodo convertit aquas in siccitatem, et viæ illius viis illorum directæ sunt: sic peccatoribus offensiones in ira ejus.* Præcepta quomodo Deus det non bona, XII, 647, 2 : *Ergo et ego dedi eis præcepta non bona, et judicia in quibus non vivent.* Præcepta Dei gravia non sunt, XV, 296, 1 : *Tollite jugum meum super vos;..... jugum enim meum suave est, et onus meum leve.* Præcepti an sit omnia ad Dei gloriam facere : sed est præcepti aliquando omnia sua in genere referre ad eam, XVIII, 350, 1 : *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis; omnia in gloriam Dei facite.* Præceptum negativum obligat semper, XIV, 361, 1. Præcepta Dei servans liber erit a pœna, V, 388, 1 : *Qui detrahit alicui rei, ipse se in futurum obligat; qui autem timet præceptum, in pace versabitur.* Præceptum unum observans, Deo dante, facile reliqua observabit, IX, 40, 1, 2. Præcepta superiorum servanda sunt, XVII, 305, 1, 2: *Perambulabat autem* (Paulus) *Syriam et Ciliciam, confirmans Ecclesias : præcipiens custodire præcepta Apostolorum et seniorum.*

Præceptum militare est confligere cum hoste non in terra propria, sed in terra hostili, IV, 477, 1.

2° *Præcepta legis Mosaicæ.* Cur præcepta dicantur testimonia, testamenta, judicia, X, 462, 1. Præcepta legis Mosaicæ triplicia, 8, 1, 2. Præcepta judicialia quæ sint, I, 609, 1. Quædam etiam inter ea erant moralia, *ibid.* Præcepta cæremonialia quæ sint, *ibid.*

Præcepta Decalogi exponuntur, II, 410, 1. Quomodo primo ejus præcepto vetetur sculptile, et an sculptilium vetatio ad primum, an ad secundum pertineat, 410, 2. Sculptile in hoc præcepto continet etiam fusile, ductile, conflatile, tornatile, *ibid.* Sculptile est idolum, *ibid.* Eo non vetatur imaginum usus contra Calvinum et Abulensem, 411, 1.

Hoc præceptum est tantum naturale, 412, 1. Substantia et finis primi præcepti, 413, 1. Quare se in eo Deus vocet zelotem, *ibid.*, 2.

Secundum præceptum exponitur, II, 414, 2. Moralis hujus præcepti exaggeratio, 415, 1.

Explicatio tertii præcepti, II, 415, 2. Lex sabbati an sit partim naturalis, partim cæremonialis, *ibid.* Contra hoc præceptum quinam fideles peccent, 417, 1, 2. Quomodo festa violantes a Deo puniantur, *ibid.*, 2. Quænam opera sabbato prohibita, *ibid.*

Quartum præceptum exponitur, II, 418, 1. De promissione huic præcepto addita, *ibid.*, 2. Præceptum quartum Decalogi promissionem habet longævæ vitæ, XVIII, 669, 1, 2. Id habet promissionem specialem, primum præceptum generalem, 670, 1. Quomodo hæc promissio verificetur, 669, 2.

Quintum et sextum præceptum explicantur, II, 419, 1.

Septimo vetatur rei alienæ usurpatio, II, 419, 1.

Octavo prohibetur omnis linguæ abusus, II, 419, 2.

Nono concupiscentia uxoris alienæ, II, 419, 2. Præceptum de non concupiscendo, an hac in vita adimpleri queat, XVIII, 120, 2.

Omnia præcepta *Ecclesiastici* non obligant sub peccato, IX, 39, 1. Varia ea sunt et diversi generis, 40, 1.

3° *Præcepta legis novæ.* Quæ præcepta legis veteris Christus sua lege abolevit, XVII, 301, 1. Quot essent, *ibid.* Præcepta Evangelio propria recensentur, XV, 31, 1, 2. Item ea quæ partim sunt consilia, *ibid.* Item præcepta seorsim data Apostolis, 33, 1, 2. Præceptum dilectionis proximi includit præceptum dilectionis Dei, XX, 583, 2.

Præceptum Apostolis datum de non possidenda pecunia, calceis, virga, etc., non fuit perpetuum, sed temporale duntaxat, XV, 260, 2 et seqq. At perpetuum quoad substantiam, 261, 2. Præceptum correptionis peccantium nonnisi in magna necessitate obligat, 406, 2. Præceptum de carne Filii Dei comedenda multis videbatur durum et rigidum, XVI, 410, 1, 2. Præceptum de docendis Gentibus quando Apostolis datum, XVII, 48, 1. Præcepta multa dantur in Scriptura universæ Ecclesiæ, sed implenda per aliquos, non per singulos, XVI, 404, 2 (*Vide* Decalogus, Lex, Mandatum et unumquodcumque præceptum singillatim expositum sub proprio titulo præcepti vel vitii ei oppositi).

PRÆCINCTUS. Præcincti esse solent ad agendum expeditiores, XVIII, 678, 1.

PRÆCIPERE. Præcipere Dei in Scriptura tantumdem est ac ordinare, disponere dirigere, IX, 455, 1. Præcipere est ordinare etiam permittendo tantum, XII, 249, 1.

PRÆCIPITANTIA, PRÆCIPITATIO. Præcipitantia quam sit noxia, VI, 73, 1. Præcipitationis mala, III, 335, 2; 336, 1, 2.

PRÆCO. Præcones evangelici satores sunt æternitatis, XI, 360, 1 (*Vide* Apostoli, Concionatores). Præcones vanitatis varii recensetur, VII, 6, 1, 2.

PRÆCOX. Præcocia cito flaccescunt, VI, 73, 2.

PRÆCOQUUS. Præcoquæ ficus quæ dicantur XIV, 141, 1, 2.

PRÆCURSOR. 1° *Præcursor Christi*, vide Joannes Baptista.

2° *Præcursor Antichristi.* Præcursor Antichristi futurus est aliquis insignis impostor, XIX, 161, 2; XXI, 259, 1. Et quidem episcopus, *ibid.* Ejus fraus et calliditas, XXI, 259, 2. Faciet quoque miracula, et cur, 260, 1. Immittet in statuam Antichristi dæmonem, qui per eam loquetur, 260, 2. Is cum Antichristo in tartara deturbabitur, 358, 1.

PRÆDA. Prædæ nomine vocantur cibi a muliere forti servis et ancillis dati, VI, 499, 2 et seq. Præda hosti excussa cui cedat, I, 199, 2 et seq. Prædæ quinque Christi, XI, 213, 1, 2.

PRÆDARI. Prædantes alium tandem ipsi præda fiunt, V, 315, 2. Prædatus innoxios fit aliis præda, V, 315, 2; VI, 160, 2 et seq.

PRÆDATOR. Prædator celerrimus fuit Christus, XI, 212, 2.

PRÆDESTINATIO, PRÆDESTINATUS. *Vide* Deus, cap. III, art. III, IV, § III. Providentia supernaturalis, n° 4 et seqq.

PRÆDICATIO. 1° Prædicatio non est potestas absolvendi a peccatis data Apostolis, XVI, 633, 2. Prædicatio non est laicorum munus, XVIII, 239, 1. Prædicatio est præcipuum munus episcoporum, XVIII, 252, 2; XIX, 179, 2. Prædicatio est mystica liturgia, XVIII, 238, 2 et seq.

3° Prædicatio publica Gentilibus cœpit a Cornelio, XVII, 244, 2. Cur ea a Jerusalem cœpit, XVI, 283, 1. Prædicatio Apostolorum an exiverit in omnem terram, et in omnes gentes, et quidem ante excidium Jerusalem, XVIII, 182, 1. Fuit iis præcepta, XIX, 321, 2. Prædicatio velut ignis fuit, XVI, 181, 1, 2. Triumphat in Apostolis, XVIII, 428, 2. Prædicationis Pauli effectus, 11, 1, 2. Qualis ea fuerit, XIX, 119, 2. Quomodo de prædicatione hypocritarum gaudeat Apostolus, XIX, 9, 2. Prædicationis apostolicæ fructus, *Psalm*, I, 470, 1 (*vide* Apostoli, § IV et VI).

PRÆDICATOR, *Vide* Concionator.

PRÆDICATORES fratres seu Dominicani. Prædicatorum Fratrum tria sunt munia, et trinum officium, XII, 186, 2; 746, 2 (*Vide* Dominicani).

PRÆDO. Prædonum quale studium, *Job*, 427, 2; 497, 1. Prædones similes sunt avibus pennatis et rapacibus, V, 43, 1. Quibus verbis alios ad sui societatem pelliciant, 37, 1; 38, 1; 2 et seq. Eorum immanitas, 38, 2. Cum iis versari est periculosum, 40, 2. Sibi ipsis tendunt laqueos, 42, 2. Viatores dolose in avia deducunt, ubi eum expoliant, 511, 2.

PRÆELECTIO. Præelectio Jacobi præ Esau magis ad posteros ejus spectabat quam ad ipsum Jacob, XII, 446, 2.

PRÆESSE. Præesse bonis operibus quid sit, XIX, 333, 2.

PRÆFECTUS. Præfecti avari provinciarum recte sanguisugæ appellantur, VI, 445, 2.

PRÆFICÆ. Præficæ quæ essent mulieres, XII, 84, 1, 2; XV, 248, 1, 2. Præficæ erant mulieres lamentatrices, 583, 2. Voce, gestu et tibiæ sonitu planctum in funeribus ciebant, XIII, 585, 2. Præficæ uti ad luctum, ita et ad gaudendum commovebant, XIV, 71, 1.

PRÆFIDENTIA. Præfidens suo ingenio aliorum monita spernit, nec quidquam vult addiscere, V, 408, 2: *Quærit derisor sapientiam, et non invenit; doctrina prudentium facilis.* Præfidentia sæpe causa est ruinæ spiritualis, XIX, 32, 2 (*Vide* Præsumptio).

PRÆGNANTES, 1° Prægnantes gravem habent anhelitum, et motus crebros, IX, 363, 1. Crebra patiuntur fastidia, vertigines, colicas, deliquia, etc., X, 194, 1. Prægnantes ex femella cur sint morosæ et iracundæ, VI, 18, 2. Prægnantes cur facile fugere nequeant, iis non pepercere Romani in excidio Jerusalem, XV, 506, 1, 2.

2° Prægnantes sæpe ab hostibus discinduntur, et parvuli ad parietem eliduntur, XIII, 467, 1, 2. Est hoc enorme scelus, quod quia Ammonitæ in Israelita commisere, excidio a Deo destinantur, 547, 1. Prægnantes Galaad secare mystice quid sit, 547, 1, 2.

3° Prægnantium dolori confertur dolor diei judicii, XIX, 33, 2.

PRÆGUSTUS. Prægustum æternæ vitæ multi sancti in pia Eucharistiæ sumptione sentiunt, XIV, 255, 2.

PRÆLATURA. 1° Prælaturam triplicem Christus habuit, XIV, 219, 2.

2° Prælatura non est danda indignis, VI, 301, 2; *Claudus pedibus, et iniquitatem bibens, qui mittit verba per nuntium stultum.* Nec lucro deditis, 303, 1: *Sicut qui mittit lapidem in acervum Mercurii, ita qui tribuit insipienti honorem.*

3° Prælaturæ ambiendæ non sunt, XX, 424, 2: *Nolite plures magistri fieri, fratres mei, scientes quoniam majus judicium sumitis.* Prælaturæ ambitio hominem excæcat, illique rationem eripit, III, 497, 1. Prælaturas fugerunt sancti, XVI, 180, 2.

PRÆLATUS. 1° *Prælatorum dignitas, potestas et honor eis debitus.* Prælati cur dicantur homines Dei, XIX, 261, 1. Prælatus portat et portatur, *Psalm.* II, 76, 1. Sunt quasi sigillum Dei, XIV, 352, 2. Eis concessa est potestas ligandi atque solvendi, XV, 410, 1. Eorum est excommunicare, XVIII, 286, 1, 2. Iis, non laicis negotium absolutionis fornicarii a S. Paulo committitur, 427, 1. Ipsis denuntiandi sunt prius moniti peccatores et scandalosi, XV, 409, 2. Qui deinde in eos etiam animadvertere possunt, *ibid.*, et seq. Prælati habent angelum illustriorem pro custodia, XXI, 61, 2.

Prælatos quomodo revereantur homines, XXI, 73, 1. Iis est obediendum, XIX, 522, 1. Prælatum spernens, Deum spernit, III, 305, 1. Ei maledicens ejus prosperitas extinguitur, VI, 72, 1.

2° *Prælatorum officia, munia, cura, et onera,* XVI, 472, 2 et seq.: *Ego sum pastor bonus, bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis;* XIX, 522, 1: *Obedite præpositis vestris et subjacete eis, ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, et non gementes.* Eorum obligationes quantæ sint, XXI, 65, 1; 67, 1. Eorum quod sit officium, XIV, 479, 1: *Ex ipso angulus, ex ipso paxillus, ex ipso arcus prælii, ex ipso egredietur omnis exactor simul.* Prælati in susceptione prælaturæ spondent se subditorum salutem pro virili curaturos, X, 76, 2: *Gratiam fidejussoris ne obliviscaris, dedit enim pro te animam suam;* 79, 1: *Recupera proximum secundum virtutem tuam, et attende tibi ne incidas.* Prælati sunt fidejussores pro salute subditorum, V, 153, 2: *Fili mi, si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam, illaqueatus es verbis oris tui, et captus propriis sermonibus.* Rerum temporalium curam aliis committant, sibi servent spiritualium dispensationem, XVI, 505, 2. Prælatus commissi sibi gregis curam gerere debet, X, 536, 1: *Qui curavit gentem suam, et liberavit eam a perditione.* Velut arietes, prælati gregem præire et pascere debent, XII, 356, 2: *Facti sunt principes ejus velut arietes non invenientes pascua, et abierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis.* Magis studeant animabus lucrifaciendis, quam pretiosis molibus templorum ædificandis, 173, 1. Eorum gloria sunt subditi bene morati, V, 528, 1. Raro liberi sunt a subditorum culpa, XIV, 320, 1. Prælatus non sinat se ab alio regi, X, 180, 2; 181, 2. Prælatus suis præcipere potest sub peccato mortali, IX, 115, 1: *Judicium patris audite, filii; et sic facite, ut salvi sitis.* Singulos propria doceant, XVI, 179, 1: *Dixit autem Dominus: Quis, putas, est fidelis dispensator et prudens, quem constituit Dominus supra familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram?*

3° *Prælatorum dotes et et virtutes.* Primo. *Prælati non debent esse tirones, sed exercitati et perfecti,* VIII, 12, 2: *En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel. Omnes tenentes gladios, et ad bella doctissimi: uniuscujusque ensis super femur suum propter timores nocturnos.* Prælati prout sunt, sic sunt et subditi, V, 437, 2. Prælatus sit bonus, licet subditi sint mali, III, 341, 1: *Cumque venissent dies prælii, non est inventus ensis et lancea in manu totius populi qui erat cum Saüle et Jonatha, excepto Saül et Jonatha filio ejus.* Eorum tres virtutes ex S. Bernardo, charitas de corde puro, conscientia bona, et fides non ficta, XIX, 180, 1, 2: *Finis autem præcepti est charitas de corde puro, et conscientia*

bona, et fide non ficta. Ejus primariæ virtutes, X, 539, 1 : *Quasi arcus refulgens inter nebulas gloriæ, et quasi flos rosarum in diebus vernis, et quasi lilia quæ sunt in transitu aquæ, et quasi thus redolens in diebus æstatis. Quasi ignis effulgens et thus ardens in igne. Quasi oliva pullulans, et cypressus in altitudinem se extollens, in accipiendo ipsum stolam gloriæ, et vestiri eum in consummationem virtutis.* Quatuor habere debent dotes præ reliquis sacerdotibus : *primo*, quod jugem habeant memoriam Dei in contemplatione ; *secundo*, quod supportent infirmitates populi ; *tertio*, quod habeant populum in corde et visceribus, per sollicitudinem charitatis ; *quarto*, quod habeant conversationem cœlestem per opera perfectionis, X, 460, 1. Eorum dotes quatuor repræsentant quatuor animalia Joannis, scilicet, leo fortitudinem, vitulus justitiam, aquila temperantiam, homo prudentiam, XXI, 107, 1. Prælatus quatuor constat virtutibus cardinalibus, qui si eas amittat, peribit, XV, 154, 2 : *Vos estis sal terræ ; quod si sal evanuerit, in quo salietur ? Ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras, et conculcetur ab hominibus.* Prælati pleni esse debent sapientia et scientia, XXI, 109, 2. Prælatus passionibus suis dominetur, VI, 12, 1 : *Doctrina viri per patientiam noscitur, et gloria ejus est iniqua prætergredi.* Sex alas habere debet, XI, 170, 1. Prælati actionem contemplationi misceant, VI, 179, 1, 2. Habeant linguam quæ aliorum morbis medeatur, V, 450, 1 : *Lingua placabilis, lignum vitæ, quæ autem immoderata est, conteret spiritum.* Sint senes, id est viri perfecti, XVI, 647, 2.

Prælata sanctimonialium qualis esse debeat, IX, 319, 2 ; 320, 1.

Secundo. *Prælati suis exemplo præeant*, XVI, 527, 2 : *Vos vocatis me Magister et Domine ; et bene dicitis ; sum etenim ; si ergo ego lavi pedes vestros Dominus et Magister, et vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis* ; XIX, 52, 2 : *Imitatores mei estote, fratres, et observate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram* ; XX, 383, 2 et seqq. : *Pascite qui in vobis est gregem Dei, providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum...... Neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo.* Prælati sunt quasi lucifer, stella, sol, VI, 54, 2 ; X, 537, 1 : *Quasi stella matutina in medio nebulæ, et quasi luna plena in diebus suis lucet. Et quasi sol refulgens, sic ille effulsit in templo Dei* ; XXI, 238, 1 : *Et signum magnum apparuit in cœlo : mulier amicta sole, et luna sub pedibus ejus, et in capite ejus corona stellarum duodecim.* Prælatus est lux mundi, et urbs in monte posita, XV, 155, 1, 2 : *Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita. Neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt.* Eorum vita ab omnibus videtur, XX, 384, 1. Eorum vita est quasi picta tabula quam subditi inspiciunt, 303, 1 : *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus.* Prælati debent esse fulgura vita, ore tonitrua, XII, 488, 1. Debent esse portenta sanctitatis, XIV, 387, 2 ; 388, 2 : *Audi Jesu sacerdos magne, tu et amici tui, qui habitant coram te, quia viri portendentes sunt.* Prælatum decet vita austerior, VI, 65, 2. Debent esse Cherubini, XII, 507, 2.

Prælatorum vitia pestis sunt subditorum, XII, 593, 2 : *Væ quæ consuunt pulvillos sub omni cubito manus, et faciunt cervicalia sub capite universæ ætatis ad capiendas animas !* Prælati duo vitia capitalia, audacia imperiosa et studium voluptatis, XV, 522, 2 : *Si autem dixerit malus servus ille in corde suo : Moram facit dominus meus venire ; et cœperit percutere conservos suos, manducet autem et bibat cum ebriosis, veniet dominus servi illius, in die qua non sperat, et hora qua ignorat ; et dividet eum, partemque ejus ponet cum hypocritis.*

Tertio. *Prælatis est humilitas in primis necessaria*, XVII, 366, 1 : *Vos scitis, a prima die qua ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim, serviens Domino cum omni humilitate, et lacrymis et tentationibus, quæ mihi acciderunt ex insidiis Judæorum.* Eorum summa laus est ut præsint cum humilitate, IX, 226, 2 : *Quanto magnus es, humilia te in omnibus, et coram Deo invenies gratiam. Quoniam magna potentia Dei solius, et ab humilibus honoratur*, X, 181, 2. Non se præ subditis efferant, X, 143, 1 : *Rectorem te posuerunt ? noli extolli, esto in illis quasi unus ex ipsis.* Prælati non debent ut reges dominari in cleris, sed ut pastores pascere gregem domus, XIV, 100, 1. Prælatus auctoritatem cum modestia copulet, XV, 452, 2 : *Jesus autem vocavit eos ad se et ait : Scitis quia principes gentium dominantur eorum, et qui majores sunt potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos : sed quicumque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister ; et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus.* Sciant se potestatem a Deo accepisse, XX, 64, 1. Prælati officium est sollicitudo, non celsitudo, XII, 734, 1, 2 : *Fili hominis, loquere ad filios populi tui, et dices ad eos : Terra, cum induxero super eam gladium, et tulerit populus terræ virum unum de novissimis suis, et constituerit eum super se speculatorem ; et ille viderit gladium venientem super terram, et cecinerit buccina, et annuntiaverit populo : Audiens autem quisquis ille est, sonitum buccinæ, et non se observaverit, veneritque gladius, et tulerit eum, sanguis ipsius super caput ejus erit.* Prælati etiam officia humilia obeant, XVI, 529, 1. Prælati animas e puro zelo dum quærunt, proles multas pariunt spirituales ; at cum plausum et lucra aucupantur, nullas amplius gignunt, et quas genuerunt,

alere non valent, XIII, 408, 1 : *Da eis, Domine. Quid dabis eis ? Da eis vulvam sine liberis, et ubera arentia.*

Quarto. *Prælati non ambiant opes et plurima beneficia*, X, 463, 2 et seq. : *Panem ipsis in primis paravit in satietatem ; nam et sacrificia Domini edent, quæ dedit illi et semini ejus. Cæterum in terra gentes non hæreditabit, et pars non est illi in gente : ipse enim pars ejus, et hæreditas.* Suos amicos et nepotes de bonis ecclesiasticis non ditent, I, 385, 1. Nepotes suos promoventes ad ecclesiasticas dignitates, sæpe sibi mortis tum præsentis, tum futuræ sunt causa, VII, 836, 1, 2. Prælati avari taxantur, XI, 716, 1, 2. Iis commendatur mediocritas, XVII, 66, 1.

Quinto. *Prælati charitatem et affectum subditis exhibere debent.* Prælatorum est alios portare et ferre, II, 244, 1, 2 : *Numquid ego concepi omnem hanc multitudinem, vel genui eam, ut dicas mihi : Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet nutrix infantulum, et defer in terram, pro qua jurasti patribus eorum ?* Prælatus sit subditorum suorum mater, VII, 490, 2 : *Exultabimus et lætabimur in te, memores uberum tuorum super vinum : recti diligunt te.* Subditis se non tam patres quam matres exhibeant, XVIII, 554, 2 : *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* Prælatis duo sint ubera, scilicet maternus affectus congratulationis et compassionis, VII, 477, 1 : *Osculetur me osculo oris sui, quia meliora sunt ubera tua vino.* Subditis se faciles præbeant, XVII, 247, 1. Tolerent et curent subditos rebelles ac difficiles, XIV, 493, 1. Quomodo immorigeros subditos corrigere debeant, XVIII, 425, 1, 2 ; XIX, 522, 1. Prælatorum juniorum severitas subditos offendit, 177, 2. Quomodo se quasi murum irascenti Deo opponere debeant, XII, 591, 1 : *Hæc dicit Dominus Deus : Væ prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum, et nihil vident. Quasi vulpes in desertis, prophetæ tui Israel erant. Non ascendistis ex adverso, neque opposuistis murum pro domo Israel, ut staretis in prælio in die Domini.* Prælatis quid in Christo et Nehemia imitandum sit, IV, 230, 1, 2. Non tantum laboriosa sed et honorifica munia cum subditis partiri debent, XIX, 322, 2. Non sint invidi, V, 437, 2. Sint inter se concordes, XVII, 111, 1 : *Petrus autem et Joannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam.*

Prælati est orare pro populo, III, 529, 2 : *Absit a me hoc peccatum, ut cessem orare pro vobis.* Prælati debent subditorum orationes Deo offerre, XXI, 830, 2.

Sexto. *Prælati constanter in veritate tuenda et vitiorum reprehensione se gerere debent*, XVIII, 425, 1, 2. Intrepide etiam coram magnis debent veritatem dicere, II, 277, 1. Hac de re insignia exempla, *ibid.* et seqq. Qualem animi celsitudinem præferre debeant, XXI, 386, 2. Scandala de Ecclesia tollere satagant, XVIII, 286, 1 : *Omnino auditur inter vos fornicatio, et talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati estis ; et non magis luctum habuistis ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit.* Devorent et occidant omnia subditorum vitia, XVII, 225, 2 : *Vidit* (Petrus) *cœlum apertum, et descendens vas quoddam, velut linteum magnum, quatuor initiis submitti de cœlo in terram, in quo erant omnia quadrupedia, et serpentes terræ, et volatilia cœli. Et facta est vox ad eum : Surge, Petre, occide et manduca.* Elevantibus se prælatis ad vitæ reformationem et perfectionem, elevatur Ecclesia quasi luna sequens sol, XIV, 260, 1. Non indulgeant amori in constituendis pastoribus, XVI, 649, 2.

Septimo. *Prælati quam vigilantes esse debeant*, , 310, 1. Excubent in ecclesia, VI, 521, 2. Cujusque subditi vultum, mores et actiones inspiciant, V, 357, 1 : *Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera.* Diligenter disciplinam servare faciant, VI, 222, 1. Eorum negligentia nocet Ecclesiæ, XV, 327, 1 : *Simile est regnum cœlorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines, venit inimicus ejus, et superseminavit zizania in medio tritici, et abiit.*

4° *Prælati mali.* Prælatis malis quatenus obediendum, XV, 488, 1, 2. *Tunc Jesus locutus est ad turbas et ad discipulos suos, dicens : Super cathedram Moysi sederunt scribæ et pharisæi. Omnia ergo quæcumque dixerint vobis, servate et facite : secundum opera vero eorum nolite facere ; dicunt enim et non faciunt.* Prælati peccantes sunt ad Pontificem deferendi, XV, 410, 1. Prælati negligentes officio spoliandi, *Job*, 617, 2 ; 662, 1, 2. Quid a prælatis exacturus sit Deus, XVI, 180, 2 : *Omni autem cui multum datum est, multum quæretur ab eo ; et cui commendaverunt multum, plus petent ab eo.* Prælatos paucos salvari docet S. Chrysostomus, XI, 292 (*Vide* Episcopus, Pastor, Princeps).

5° *Quibus rebus prælati in Scriptura comparentur.* In leone repræsentantur per multas analogias, VI, 468, 1. Ii sunt ligna Ecclesiæ, VII, 543, 2. Velut vinitores sunt, XIII, 317, 2. Sunt columnæ ob quinque analogias, XXI, 76, 2. Prælati mali per lupos vespertinos denotantur, XIV, 299, 1.

PRÆLIUM. Prælium est res periculosissima, IV, 457, 2. Prælium triplex cum Lucifero iniit S. Michael, XXI, 235, 1 ; 246, 1. Prælium Gog et Magog an futurum mille annis post resurrectionem et mortem Antichristi, XII, 764, 1.

PRÆMIUM. 1° Præmiorum spe animus erigitur, *Job*, 182, 2. Præmium tentationum vincentium, XX, 21, 2. Præmium contemnentis temporalia, *Psalm.* 1, 25, 1. Præmia tum hujus, tum futuræ vitæ Deus pro meritorum mensura rependit, V, 496, 1.

2° Præmium futuræ gloriæ, VII, 165, 2. Præmii cœlestis magnitudine se exstimulant sancti ad la-

mores adeundos, X, 570. 1, Præmia generalia electorum in cœlo duo sunt, XIV, 604, 2. Præmium cœleste est ingens pro parvo labore et cura, XVI, 252. 1. Præmiorum cœlestium est disparitas, XVIII, 408, 2 et seq. (*Vide* Cœlestis gloria, Merces).

PRÆMONSTRATENSES. Præmonstratenses monachi quam ob causam a primæva sanctitate deciderint, XIII, 315, 1.

PRÆNOMINA. Prænomina soli cives Romani, non liberti, habebant, XVII, 391, 2.

PRÆNOTIO. Prænotio futurorum contingentium est dos propria Deo, et index divinitatis, XIII, 247, 2 (*Vide* Præscientia).

PRÆORDINATIO. Præordinatio efficax ad gloriam an facta sit ex mera Dei voluntate, ante prævisa merita, XVII, 284, 1, 2.

PRÆPARARE, PRÆPARATIO. 1° *Præparare* in Scriptura tantumdem est ac *roborare* et *firmare*, XI, 121, 2; XVIII, 180, 2.

2° Præparatio ad adventum Christi quæ facienda, XX, 488, 2. Præparatio Evangelii est calceus militis christiani : in quo illa sita sit, XVIII, 680, 2 et seq. Præparatio operum bonorum nostrorum a Deo fit tripliciter, 603, 2.

3° Præparatio major ad majora dona Spiritus sancti recipienda quæ sit, XVII, 84, 1, 3. Præparandus animus ad tentationes, ei qui ad meliora convertitur, IX, 90, 1.

Præparatio ad orationem, *vide* Oratio.

PRÆPONERE. Præponere se nulli est basis omnis virtutis, XIX. 21, 2 (*Vide* Humilitas).

PRÆPUTIUM. Præputium capitur pro incircumcisione, et pro præputiato, XVIII, 65, 1. Ita vocabant gentes Judæi, XVIII, 604, 1; XIX, 88, 2. Item id quod quavis in re immundum est, XIX, 88, 2. *Præputium carnis* quodnam sit Apostolo, *ibid.* Per hoc gentilismus denotatur, XVIII, 83, 1; XIX, 88, 2. Præputium Judæis circumcisis reduci potest, XVIII, 309, 2. Præputii reductio cujus rei symbolum, IV, 414, 1. Præputia arborum quæ Judæis vetita essent, II, 124, 1. Præputia pomorum quæ comedi vetita, XIX, 88, 2.

PRÆS. Præs et vas quomodo invicem distinguantur, VI, 170, 1, 2. Præs pro debito pecuniario se sponsorem præstat, X, 76, 1.

PRÆSCIENTIA. 1° Præscientia divina omnia tempora complectitur, XXI, 167, 1 : Est infallibilis, XV, 509, 2 et seq. Præscientia Dei alia conditionata, alia perfecta est, XX, 239, 1; 240, 1 : *Petrus Apostolus Jesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ et Bithyniæ, secundum præscientiam Dei Patris, in sanctificationem Spiritus, in obedientiam et aspersionem sanguinis Jesu Christi.* Latius patet quam prædestinatio, 239, 1. Ea in Deo quoad electionem hominum sex dotes includit, 239, 2. Præscientia conditionata quid sit, XVIII, 145, 1 : *Nam quos præscivit et prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut* [illegible] *ipse primogenitus in multis fratribus.* Præscientia Dei est signaculum prædestinationis, XIX, 30, 2 et seq. : *Sed firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc : Cognovit Dominus qui sunt ejus : et discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini.* Est posterior prædestinatione, tanquam effectus sua causa, XVIII, 146, 1. Ei conjunctus est amor, 292, 1. Ejus claritas et distinctio, XVIII, 86, 1 : *Vocat* (Deus) *ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt.*

2° Præscientia et decretum Dei de Christo objiciendo morti, XVII, 95, 1 et seqq. : *Hunc* (Jesum) *definito consilio et præscientia Dei traditum, per manus iniquorum affigentes interemistis.* Præscientiæ et liberi arbitrii quæ sit concordia, *ibid.* Præscientiæ Dei necessitas actum liberum sequitur et præsupponit, *ibid.* Quid de ea Calvinus censeat, 96, 2 (*Vide* Deus, cap. III, art. iii, §§ iii. et iv).

PRÆSCRIPTIO. Præscriptio quid sit in jure, XVIII, 537, 1.

PRÆSENS. Præsens tempus sæpe ponitur pro futuro, V, 512, 1.

Præsens tempus bene collocandum, *Job*, 184, 1 (*Vide* Tempus).

PRÆSENTIA. 1° *Præsentia Dei.* Præsens Deus ubique, III, 641, 2 et seq. Præsentia Deo sunt omnia, XII, 492, 1; XIV, 596, 2. An operatio sit ratio præsentiæ Dei, XVII, 330, 2 (*Vide* Deus, cap. III, art. iii, § ii; Omnipotentia).

Præsentia Dei ubique habenda et in omnibus actionibus nobis fingenda, V, 77, 1, 2 : *In omnibus viis tuis cogita illum, et ipse diriget gressus tuos*, IX, 465, 2 : *Non dicas : A Deo abscondar, et ex summo quis mei memorabitur ? In populo magno non agnoscar : quæ est enim anima mea in tam immensa creatura ?* X, 488, 2 : *De omni corde suo laudavit Dominum, et dilexit Deum qui fecit illum ; et dedit illi contra inimicos potentiam* ; XIII, 448, 2 : *Et Dominus Deus exercituum, Dominus memoriale ejus* ; XX, 602, 2 : *In hoc perfecta est Dei charitas nobiscum, ut fiduciam habeamus in die judicii ; quia sicut ille est, et nos sumus in hoc mundo.* Præsentia Dei mirabilem vim habet ad moderandas actiones, *Psalm.* II, 333, 1 : *Servavi mandata tua et testimonia tua, quia omnes viæ meæ in conspectu tuo.* Præsentia Dei est virtutis stimulus, V, 187, 1, 2; XIX, 116, 2; *Job*, 249, 1; 301, 2; 471, 1, 2. Regula actionum est, XX, 581, 1 : *Et in conspectu ejus suadebimus corda nostra.* Est signaculum proborum, XIX, 292, 1, 2. Variæ ejus praxes et modi, IX, 394, 2; X, 488, 2 (*Vide* Deus, cap. iii, art. iii, § ii).

2° *Præsentia hominum.* Præsentia principis ad multa utilis est in bello, III, 467. 1. Confirmatur Caroli V exemplo, *ibid.* Præsentia viri magni virtutis stimulus, 265, 2.

PRÆSEPE. Cur in præsepe Christus reclinatus sit, XIV, 245, 1, 2; XVI, 60, 2. Quæ ejus tropologica causa, XIV, 245, 1, 2. Præsepii Christi septem symbola, 247, 1. Est id Romam delatum, ubi asservatur et colitur, XIV, 247, 1 ; XVI, 60, 2. Videtur Romæ in templo beatæ Mariæ Majoris, V, 204, 1.

PRÆSES. 1° Præsides et rectores quales esse debeant, XIII, 79, 1. Præsides amant veritatem, et oderunt mendacium, X, 358, 1.

2° Præsides Judææ dicti sunt procuratores, iique recensentur, XVI, 90, 1. Præsides Romani Judæam administrarunt, tetrarcha Archelao in exilium pulso, XV, 90, 1, 2. Præsides in provincias abeuntes cur secum procuratores et advocatos Italos ducerent, XVII, 402. 2. Eorum titulus erat optimus, 46, 1.

PRÆSIDIUM. Præsidium in solo Deo collocandum, XII, 697, 2, Præsidium Dei firmum, *Job*, 372. 1. Sanctis patet, 372, 2. Post præsidia divina, humana quoque sunt adhibenda, IV, 428, 2.

PRÆSTABILIS. Præstabilis est Deus super peccatores, XIII, 496, 2. Quam verbum hoc sit elegans, ejus vis et etymon, *ibid.* Hæc præstabilis misericordia in Deo oritur ex magnitudine ejus animi, et ex infinita ejus bonitate, 497, 1.

PRÆSTERES. Præsteres serpentes qui dicantur, XVIII, 342, 2.

PRÆSTIGIATORES. Præstigiatores frequentes erant apud Judæos, XIV. 125, 1.

PRÆSUL. Præsul est qui præest sollicitudine, X, 146, 2.

PRÆSUMERE. Præsumere idem est quod prius sumere, X, 227, 2. Præsumere cœnam quid sit, XVIII, 358, 1.

PRÆSUMPTIO. Ex præsumptione de misericordia non est peccandum, IX, 176, 1, 2 ; 177, 1. *De propitiato peccato noli esse sine metu, neque adjicias peccatum super peccatum.* Est peccatum in Spiritum sanctum, 178, 2. Præsumptionis schema, 505, 1 : *Vidit præsumptionem cordis eorum quoniam mala est, et cognovit subversionem illorum quoniam nequam est.* Præsumptio intolerabilis est, Deum assidue offendere, et indubitatam ejus opem sperare, XIV, 93, 2 : *Principes ejus in muneribus judicabant, et sacerdotes ejus in pecunia divinabant : et super Dominum requiescebant, dicentes : Numquid non Dominus in medio nostrum ? non venient super nos mala.*

Præsumptionis mala, III, 476, 2. Causa fuit lapsus Davidis, *ibid.* Contra eam monita, *ibid.* Præsumptio suiipsius quam nociva, IV, 328, 1 : *Domine Deus cœli et terræ, intuere superbiam eorum et respice ad nostram humilitatem, et faciem sanctorum tuorum attende, et ostende quoniam non derelinquis præsumentes de te : et præsumentes de se, et de sua virtute gloriantes, humilias.* Præsumptio venenum bonorum operum, *Psalm.* I, 25, 2. Ne quidem de virtute præsumendum, III, 626, 2.

PRÆTERITUM. 1° Præteritum conjunctivum multi usurpant pro præsenti et imperfecto, IX, 462, 2. Præterita more Hebræo quamlibet temporis differentiam significant, 624, 2. Præterita ponunt Prophetæ pro futuris ob rei certitudinem, XVIII, 85, 2.

2° Præterita quomodo sint typi futurorum, XXI, 8, 2. Præterita qualiter videat Deus, X. 312. 1, 2 (*Vide* Dei scientia). De præteritis frustra quis dolet, 107, 2.

PRÆTEXTATA. Prætextata Eustochii crinem et cultum incultum cum mutaret, cœlitus correpta et castigata fuit, XI, 144, 1, 2 ; XIX, 140, 2.

PRÆTOR. Prætor dictus a *præeundo*, quasi præitor, XVI. 608, 2.

PRÆVARICARI, PRÆVARICATIO. *Prævaricari* in Scriptura est rebellare et rebellionem concitare, IV, 474, 1. Prævaricatio Hebræis idem est quod discordia, rebellio, schisma, apostasia, V, 544, 2. Prævaricationem consummari quid sit, XIII, 117, 1.

PRÆVENIRE. Præveniens partem offensam, magnanimus est, VI, 47, 2.

PRÆVISIO. Deus neminem ante prævisionem peccati finalis in quo moritur, Deus reprobat, V, 488, 2; X, 352, 2 (*vide* Deus, cap. III, art. iii, § iv, n° iii).

PRÆXASPES. Præxaspes quia libere Cambysem monuerat, eum offendit, et in filio mulctatus est, IX, 386, 2.

PRAGA. Praga in festo omnium sanctorum ab imperatore Ferdinando II occupata, VI, 79, 1.

PRANDERE. Non prandebant veteres, aut saltem modice, sed cœnabant, X, 125, 2 (*Vide* Cœna); XV, 225, 1. Idque circa vesperam, XV, 473, 2. Ideo prandii vix ulla in Veteri Testamento fit mentio, 225, 1.

PRANDIUM. Prandium dictum quasi παρ'ἔνδιον, XVII, 94, 1. Prandium nuptiarum spiritualium, XVIII, 490, 1.

PRASINUS. Prasinus quis color, conflatur ex gilvo et nigro, 429, 1. Terram repræsentat, *ibid.* Prasini erat factio aurigarum Circensium, XXI, 138, 2. Horum quis esset color, *ibid.*

PRAVUS. Pravorum sodalitas cavenda, *Psalm.* I, 107, 1, 2.

PRAXEDES (S.). S. Praxedes, filia Pudentis senatoris Romani sanguinem martyrum cum sorore domi colligebat, XVIII, 319, 1; XIX, 317, 1. SS. Praxedes et Pudentiana martyrum corpora sepeliere, 141, 2

PRAXIS. Praxis post doctrinæ auditionem necessaria est, IX, 6, 1, 2. Praxis ditescendi quæ, VII, 211, 2.

PRECES (*Vide* Oratio).

PRESBYTER. 1° Presbyter vocatur senior, sive sacerdos, sive laicus, IV, 328, 1. Presbyteri apud Spartanos erant summi magistratus, XXI, 97, 2. Presbyter etiam episcopum aliquando significat, XVII, 295, 2. Presbyteri olim vocati sunt episcopi,

XIX, 3 2. An eorum in primitiva Ecclesia eadem cum episcopis auctoritas, *ibid.* Presbyteri adsunt episcopis in consiliis, ut consiliarii. XVII, 299, 2. Iis olim commissum judicium causarum sæcularium, XVIII, 292, 1. Presbyteri in minoribus oppidis constituendi, episcopi in majoribus, XIX, 322, 2. Quis sit honor duplex debitus presbyteris, 246, 2. Presbyteri conjugati olim, post ordines susceptos uxore sua abstinebant, XI, 211, 1. Coram presbytero anima humilianda est, IX, 146, 2.

PRETIOSUS. Pretiosus in Scriptura sæpe idem est quod rarus, V, 555, 1. *Pretiosus spiritu* quis vocetur, 554, 1; 555, 1. Pretiosa sapiens comparat et asservat, VI, 117, 1, 2.

PRETIUM. 1° Pretium mercium æquale servandum, X, 366, 1. Pretium quare vocetur sanguis, 189, 1.

2° Pretium temporis, VII, 129, 2. Pretium sapientiæ, 183, 2.

Pretium meretricis vix est unius panis, V, 174, 2. Id quam esset exiguum, *ibid.*

3° Pretium quod Christus a Judæis pro suo pastoratu et doctoratu exigat, XIV, 492, 1, 2. Pretium venditionis Christi quod fuerit, *ibid.*, 2. Pretio vili quinque aureorum a Juda venditus est Christus, XIII, 551, 1 (*Vide* Judas).

4° Pretium salutis quale, *Job*, 349, 2 (*Vide* Jesus Christus, Salus).

PRETO-JANES. Preto-Janes filius Salomonis, III, 606, 1. Ejus tituli, *ibid.* et seqq.

Preto-Joannes imperator Abyssinorum utriusque Sabææ dominum se scribit, XIII, 520, 1.

PRIAPUS. Priapus an idem sit cum Moloch, ejusque cultus, V, 69, 1. Priapus per obscenas libidines et fornicationes colebatur, XIII, 404, 2, Priapi sacerdotissa Maacha, III, 630, 1. Amovetur e sacerdotio, 633, 2. Sacerdotium Priapi augustum, 634, 2. Horrendus Priapus, *ibid.*

PRIDIE. *Pridie Mardochæi* festum apud Judæos, 448, 2.

PRIMÆVUS. Primævus spiritus in religiones et viros ecclesiasticos revocandus, III, 156, 1 (*Vide* Religio).

PRIMASIUS. Primasius Uticensis scriptum in Paulum S. Hieronymo adscriptum limavit, XVIII, 32, 1.

PRIMATUS. Primatum quomodo Christus teneat in omnibus, XIX, 77, 2. Primatus penes Ecclesiam Romanam est, XVIII, 44, 1. Primatus Petri innuitur, XVI, 643, 1. Primatus Petri in quo consistat, XV, 255, 2 (*Vide* Ecclesia, Jesus Christus, Petrus).

PRIMIPILUS. Primipili quæ esset apud Romanos in castris dignitas, XVII, 230, 2.

PRIMITIÆ. 1° Primitiæ a decimis distinguuntur dupliciter, II, 287, 1. Eas quadruplices solvebant Judæi, *ibid.* Deo dandæ sunt et quare, I, 617, 2. Primitiæ inter oblationes primum locum tenent, XIV, 599, 1. Earum offerendarum ritus, XII, 843, 2. Sexagesima pars danda pro primitiis, 844, 1. Eæ dandæ Pontifici, *ibid.* Quare frugum sibi Deus primitias jusserit offerri, II, 19, 2; V, 81, 2; IX, 629, 2. Significant hæ Christum resurgentem, II, 20, 1. Primitiæ sunt hilari liberalique animo Deo dandæ, X, 219, 2. Primitiæ sacrificii Nadab et Abiu, II, 55, 1.

2° Primitiæ omnium rerum sacerdotibus et Episcopis dandæ, XII, 838, 1, 2.

3° Primitiæ dormientium quomodo sit Christus, XVIII, 402, 2.

4° Quis primitias spirituales Deo offerat, V, 81, 2. Primitiæ Deo quomodo simus, XX, 71, 1. Primitiæ Deo cur sint virgines, XXI, 276, 2. Primitiæ martyrum sunt S. Stephanus et S. Jacobus frater Joannis, XII, 828, 1. Primitiæ virtutum Deo sunt offerendæ, IX, 69, 2.

PRIMOGENITUS. 1° Primogenitum in Scriptura quomodo accipiatur, XI, 295, 2. Primogenitus in Scriptura dicitur is ante quem nemo natus est, etsi nullus post eum gignatur XV, 69, 2; XVI, 59, 2. Primogenitorum olim prærogativæ, XIX, 394, 1; 412, 2; 503, 2. Eorum jus sacrum erat, 182, 1; 503, 1. Primogenitus habebat olim octo prærogativas, I, 392, 2. Ejus olim jus erat quadruplex, 268, 2. Erat princeps fratrum, *ibid.* In hæreditate duplum habebat, *ibid.* Erat sacerdos familiæ, I, 268, 2; XX, 286, 2. Pater moriens ei peculiariter benedicebat, I, 268, 2. Quæ primogenita vendiderit Esau, XIX, 394, 1. Primogeniti semper in regno et principatu succedunt, V, 513, 2.

2° Primogenita animalium Deo offerenda debebant esse septem dierum ad minus, I, 618, 1. Quid hoc anagogice significet, *ibid.* Cur ea sibi Deus offerri jusserit, 546, 1. Quæ primogenita ei essent offerenda, 548, 1. Tropologice quando Deo primogenita offeramus, 546, 2. Ea sunt Dei triplici titulo 548, 1.

3° Primogenita Ægyptiorum cæsum diabolum, et angelos ejus, etiam hostes fidelium significant, I, 521, 2.

4° Primogenitus Dei filius est populus Israeliticus, X, 235, 2, XIII, 425, 1, 2. Christus est primogenitus omnis creaturæ, qua homo, et qua Deus, XIX, 75, 2. Quomodo dicatur primogenitus ex mortuis, 77, 2. Primogeniti pauperum vocantur pauperrimi, XVIII, 99, 1. Primogenita mors quæ dicatur, XVIII, 99, 1; *Job*, 390, 1.

PRIMUS. Prima doctrina et prædicatio, qua peccator convertitur et justificatur, est velut imber matutinus, XIII, 504, 2. Primam fidem irritam facere quid sit, XIX, 243, 1; 244, 1 (*Vide* Conversio, Fides, Peccatum).

Primus Melitæ quis diceretur, et quæ esset hæc dignitas, XVII, 437, 2.

PRINCEPS. 1° Principum auctoritas a Deo venit, quomodo olim vocarentur. Regnum et regnandi jus a Deo accipiunt, V, 211, 1, 2: *Per me reges regnant, et legum conditores justa decernunt. Per me principes imperant, et potentes decernunt justitiam.* Sciant se potestatem a Deo accepisse, XX, 64, 1: *Omne datum optimum, et omne donum perfectum, desursum est, descendens a Patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.* Suum mendicato a Deo imperium et potestatem possident, XIX, 263, 2: *Præcipio tibi.... ut serves mandatum sine macula, irreprehensibile, usque in adventum Domini nostri Jesu Christi: quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens, Rex regum et Dominus dominantium.* Principes legitimi a Deo dantur, XIII, 393, 1: *Ipsi regnaverunt, et non ex me: principes extiterunt, et non cognovi.* Cur principes vocentur homines Dei, XIX, 261, 1. Sunt quasi sigillum Dei, XIV, 352, 2: *In die illa, dicit Dominus exercituum, assumam te, Zorobabel, fili Salathiel, serve meus, dicit Dominus; et ponam te quasi signaculum, quia te elegi, dicit Dominus exercituum.* Quidam fato se et natura cæterorum dominos esse constitutos arbitrantur, 253, 2.

Principes urbium olim vocabantur reges, XIV, 454, 2. Olim solebant vocari patres, I, 320, 2. Cur antonomastice vocentur justi, V, 553, 2: *Non est bonum damnum inferre justo, nec percutere principem qui recta judicat.* Principes patrum sunt principes familiarum, IV, 207, 2. Princeps pro pontifice sumitur interdum, XII, 843, 1; 844, 1.

II. Principum quæ sit auctoritas et dignitas. Quid injuste usurpent, et quid juste eis competat, III, 305, 2: *Nunc ergo vocem eorum audi: verumtamen contestare eos et prædic eis jus regis qui regnaturus est super eos. Dixit itaque Samuel omnia verba Domini ad populum, qui petierat a se regem, et ait: Hoc erit jus regis qui imperaturus est vobis: filios vestros tollet*, etc. Princeps est in terra quasi sol in cœlo, id multis analogiis ostenditur, XI, 548, 1, 2. Cedro conferuntur principes, XII, 724, 2. Vocantur et abietes et platani, 725, 1. Symbolice vocantur montes et fundamenta terræ, XIV, 128, 2: *Audiant montes judicium Domini, et fortia fundamenta terræ.* Sunt orbis portitores, *Job*, 230, 2: *Deus, cujus iræ nemo resistere potest, et sub quo curvantur qui portant orbem.* Sunt bases reipublicæ, III, 272, 1: *Domini enim sunt cardines terræ, et posuit super eos orbem.* Sunt vectes populi, XII, 373, 2: *Defixæ sunt in terra portæ ejus: perdidit et contrivit vectes ejus.* Princeps est lapis et fundamentum populi, I, 410, 1. Princeps metaphorice vocatur angulus, et turris, et paxillus, et arcus, XI, 318, 1: *Deceperunt Ægyptum, angulum populorum*, XIII, 267, 2; XIV, 479, 1: *Ex ipso angulus, ex ipso paxillus, ex ipso arcus prælii, ex ipso egredietur omnis exactor simul*; XVIII, 608, 1: *Superædificati super fundamentum Apostolorum et Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Jesu.* Princeps est quasi humerus populi, et bajulus reipublicæ, XI, 232, 1: *Et factus est principatus super humerum ejus.* Sunt baculi suorum, XIX, 353, 2: *Qui cum sit splendor gloriæ, et figura substantiæ ejus, portansque omnia verbo virtutis suæ.* Sunt naucleri reipublicæ, XII, 701, 1, 2. Sunt quasi aurigæ reipublicæ, IV, 8, 1, 2: *Eliseus autem videbat et clamabat: Pater mi, Pater mi! currus Israel et auriga ejus*, XIV, 272, 2. Principis æqua decreta quantam auctoritatem habeant, VI, 54, 1: *Rex qui sedet in solio judicii, dissipat omne malum intuitu suo.* Principum est definire ponderum et mensurarum qualitatem, XII, 843, 1: *Hæc dicit Dominus Deus: Sufficiat vobis, principes Israel: iniquitatem et rapinas intermittite, et judicium et justitiam facite, separate confinia vestra a populo meo, ait Dominus Deus. Statera justa, et ephi justum, et batus justus erit vobis.* Principii symbolum et descriptiones, XIII, 267, 2.

III. Principum officia. 1° *Principum officia erga Deum et Dei legem.* Si tutum et stabile regnum habere velint, id fundent in justitia et sanctitate, et timore Dei, XI, 646, 1; XII, 178, 1, 2. Fidem veram ut reipublicæ basim tueantur, III, 109, 1, 2. Princeps Deo nitatur ab eoque se regi sinat, V, 494, 1. Princeps bonus a Spiritu sancto regitur, IX, 294, 1, 2: *Judex sapiens judicabit populum suum, et principatus sensati stabilis erit.* Principes peculiariter tenentur servare legem Dei, III, 7, 1, 2: *Confortare igitur, et esto robustus valde, ut custodias et facias omnem legem quam præcepit tibi Moyses servus meus. ne declines ab ea ad dextram vel ad sinistram, ut intelligas cuncta quæ agis.* Et plebem docere legem Dei custodire, *ibid.* et seq. Sciant principes mundum quasi agrum sibi a Deo traditum, ut ejus sint coloni, eumque justitia et omni virtute excolant, VII, 208, 1. Ei curæ esse imprimis debet justitia et fides, XI, 250, 2: *Et erit justitia cingulum lumborum ejus, et fides cinctorium renum ejus.* Sunt fidejussores pro salute subditorum, V, 153, 2. Principes non faveant hæreticis et hæresim non foveant, X, 525, 2: *Ipse* (Josias) *est directus divinitus in pœnitentiam gentis, et tulit abominationes impietatis, et gubernavit ad Dominum cor ipsius, et in diebus peccatorum corroboravit pietatem. Præter David, et Ezechiam, et Josiam, omnes peccatum commiserunt.* Eorum regimini officiunt mathematici et astrologi, XVII, 356, 2. Principes cum Moyse sæpe Deum debent consulere, II, 226, 1. Soli Deo nitantur, III, 10, 1. A Deo incipiant, 29, 1. Imitentur Salomonis pietatem, 597, 2: *Stetit autem Salomon ante altare Domini in conspectu Ecclesiæ Israel, et expandit manus suas in cœlum, et ait.* Cœlestibus intendant, XXI, 386, 2. Principes audiant Ecclesiam et Pontificem, XIV, 436, 1: *Hæc ait Dominus exercituum dicens:* Ecce vir Oriens nomen ejus: *et subter eum orietur, et ædificabit templum Do-*

mino : et ipse portabit gloriam, et sedebit et dominabitur super solio suo : et erit sacerdos super solio suo, et consilium pacis erit inter illos duos. Subsint Pontificibus, XVII 412, 2. Eorum potestas dirigi debet a sacerdotali, II, 336, 1. Principes salutem Ecclesiæ sedulo curent, IV, 230, 2. Principes recensentur qui se coram episcopis prostraverint, XI, 592, 1, 2 : *Erunt reges nutritii tui, et reginæ nutrices tuæ; vultu in terram demisso adorabunt te, et pulverem pedum tuorum lingent.*

Principes politici sacris se non immisceant, III, 18, 2; 168, 1 : *Fecitque....... Gedeon ephod, et posuit illud in civitate sua Ephra. Fornicatusque est omnis Israel in eo, et factum est Gedeoni et omni domui ejus in ruinam.* Non se ingerant Dei aut Ecclesiæ negotiis, XV, 490, 1 : *Reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari, et quæ sunt Dei Deo.* Principes sæculares non sunt caput Ecclesiæ, XVIII, 376, 2 : *Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primum quidem Apostolos, secundo Prophetas, tertio Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum, interpretatio sermonum.* Princeps sacras res invadens Ecclesiam et rempublicam evertit, sed a Deo talione punietur, VI, 393, 2.

2° *Principum officia erga rempublicam et subditos.* Primo. *Quanti momenti sit eorum vita, ad bonum reipublicæ regimen.* Qualis princeps, talis populus, IX, 295, 1 : *Secundum judicem populi, sic et ministri ejus, et qualis rector est civitatis, tales et inhabitantes in ea.* Eorum vita ab omnibus videtur, XX, 384, 1. Eorum vita est quasi picta tabula quam subditi inspiciant, 303, 1 : *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus.* Princeps est animata lex, VI, 389, 2 : *Cum surrexerint impii, abscondentur homines : cum illi perierint, multiplicabuntur justi.* Principis est obedire legi, XI, 116, 2 : *Principes tui infideles, socii furum; omnes diligunt munera.* Principes nunquam soli pereunt, *Job*, 520, 2 : *Ecce gigantes gemunt sub aquis, et qui habitant cum eis.* Princeps et gens politice sunt unum, XIV, 211, 1. Principes boni faciunt totum regnum bonum, contra mali, VI, 389, 2; 392, 1 : *In multiplicatione justorum lætabitur vulgus; cum impii sumpserint principatum, gemet populus.* Sub bonis principibus exultat populus, et sub malis respublica gemit, 392, 1. Princeps bonus rempublicam florentem facit, IX, 295, 2 : *Rex insipiens perdet populum suum, et civitates habitabuntur per sensum potentium.* Princeps bonus regnum florens reddit, malus exhaurit, et pessumdat, aliæ utrinque contrarietates, V, 432, 2 et seq.: *In multitudine populi dignitas regis; et in paucitate plebis ignominia principis.* A principum bona vita et fide bona subditorum vita dependet, XIII, 379, 1. Principum peccata sunt populo perniciosa, XI, 164, 2. Eorum vita et opera reipublicæ statum fundant, XIV, 403, 1.

Secundo. ***Principibus quæ dotes et virtutes necessariæ sint.*** Novem enumerantur, XIV, 489, 1, 2. Principis tres dotes, scilicet sapientiam, potentiam, bonitatem, VIII, 454, 2. Principum dotes quatuor, consilium, æquitas, prudentia, fortitudo, V, 211, 1. Eorum quinque dotes et virtutes : magnanimitas, timor Dei, sapientia, justitia, abstinentia a muneribus, I, 59, 1. Princeps qualis esse debeat docetur ex rubo, I, 454, 1; 592, 2. Princeps unus insignis quam multa interdum possit, 484, 2 593, 1. Principes quid maxime sequi oporteat, X, 143, 2 et seqq. Quibus in rebus diutine versari debeant, 144, 2. Eminere debent aliis, III, 319, 1 : *Stetitque in medio populi* (Saul), *et altior fuit universo populo ab humero et sursum.* Principes eminere debent in magnanimitate, III, 312, 2. Non timeant magnorum potentiam et insolentiam exemplo Estheris, IV, 381, 2. Principum est nihil admirari, XXI, 315, 2. Princeps debet subditis esse melior, IX, 223, 1. Suis exemplo præluceat, XI, 438, 2. Principes sunt gemmæ lucentes, XIX, 209, 2. Princeps magno ingenio et capaci animo sit oportet, VI, 310, 1. Utilissime principes *libros Regum* legunt, III, 251, 2.

Tertio. *Principes quomodo debeant regere*, III, 173, 1, 2. 1° Bonum reipublicæ spectando, non suum. Quomodo debeant rempublicam administrare, scilicet subditos sæpius visitando, totumque se eorum commodis impendendo, III, 302, 1, 2. Quæstiones multiplices de modo regendi, X, 143, 2; 144, 1, 2. Princeps reipublicæ bonum spectet, non suum, V, 28, 1. Principes reipublicæ servire debent ob tributa quæ ab ea accipiunt, XVIII, 221, 1: *Ideo enim et tributa præstatis, ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servientes.* Principes probi a Deo prosperantur et diriguntur, IX, 299, 2 : *In manu Dei potestas terræ, et exsecrabilis omnis iniquitas gentium, et utilem rectorem suscitabit in tempus super illam.* Bene principatu fungentes coronant Christum, XIV, 433, 2.

2° Cum sapientia, prudentia et consilio. Principum prima dos est prudentia, XIV, 360, 1. Principes digni semper fuerunt sapientes, IX, 155, 2; 156, 1. Princeps debet esse Cherub, id est præcellere sapientia, XII, 707, 2. Principes insipientes subditis sunt ludibrio, XII, 464, 2.

Iis semper adesse debent consiliarii, XXI, 100, 2. Partiantur cum aliis onus, I, 595, 2. Princeps fortes et sapientes deligat judices et officiales, V, 27, 2. Principes non castigent nisi ex prudentum consilio, XIV, 21, 1. Principes qui consulere alios nolunt, nihil perficiunt res gerendo, occasione jam elapsa, V, 466, 2 : *Dissipantur cogitationes ubi non est consilium : ubi vero sunt plures consiliarii, confirmantur.* Animum suum nemini aut paucis aperiant, IV, 305, 1 : *Etenim sacramentum regis abscondere bonum est.* Princeps amet secreti tenaces consiliarios, VI, 50, 1 . *Sicut aqua profunda, sic consilium in corde viri ; sed homo sapiens exhauriet illud.* Videant ne quem nimis evehant, X, 180, 2. Eorum rebus ne se immisceant subditi, XIV, 144, 2.

3° *Cum veritate, eam amando et sectando.* Principem dedecet mendacium, V, 528, 2 : *Non decent stultum verba composita, nec principem labium mentiens.* Ejus verbo nititur et regitur respublica, 529, 1. Sua dicta honeste retractare nequit, *ibid.* Veritas sit ei cordi, VI, 403, 1 : *Rex qui judicat in veritate pauperes, thronus ejus in æternum firmabitur.* Principes ægre audiunt veritatem, *Job*, 440, 2. Principes qui amant veraces et veritatem, ita ex adverso oderunt mendaces et mendacium, X, 358, 1. Principes non dent aures delatoribus, X, 61, 1 : *Sepi aures tuas spinis, et linguam nequam noli audire, et ori tuo facito ostia et seras.* Princeps adulatoribus auscultans fit improbus, et improbos habet ministros, VI, 401, 1 : *Princeps qui libenter audit verba mendacii, omnes ministros habet impios.* Si pascitur mendaciis, calumniis, causa est ut ministri talibus innocentes opprimant, *ibid.*

4° *Cum justitia.* Principis est proprium judicare, IX, 293, 1 : *Judex sapiens judicabit populum suum, et principatus sensati stabilis erit.* Hinc vocatur judex, *ibid.* Non sit in judicando præceps, VI, 487, 2 : *Aperi os tuum muto, et causis omnium filiorum qui pertranseunt.*

5° *Cum lenitate, clementia, longanimitate.* Principibus maxime necessaria est mansuetudo et comitas, X, 453, 2 : *In fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum, et elegit eum ex omni carne ;* XI, 717, 2. In eis summa virtus est benevolentia et mansuetudo, XV, 294, 1, 2 : *Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos.* Eorum dos lenitas, III, 619, 1 : *Qui* (seniores) *dixerunt ei* (Roboamo) : *Si hodie obedieris populo huic, et servieris, et petitioni eorum cesseris, locutusque fueris ad eos verba lenia, erunt tibi servi cunctis diebus.* Regnum in clementia inchoent, 323, 1. Eos maxime decet clementia, I, 738, 2; XI, 521, 2; 717, 2. Ejus rei exempla, 416, 2. Benignitas eorum virtus, III, 353, 1. Longanimes sint, XVIII, 622, 2. Principem oportet esse benignum et fortem, VIII, 475, 1 : *Timebunt me audientes reges horrendi : in multitudine videbor bonus, et in bello fortis.* Omnibus sibi subjectis sint æquales, III, 517, 2. Princeps sit moderatus et modestus, XX, 383, 2 et seqq. Principes mansuetudini regunt, IX, 315, 2; 316, 1 : *Sedes ducum superborum destruxit Deus, et sedere fecit mites pro eis.* Principes vehementissime regnare desiderant, III, 381, 1. Debent appetitum dominandi moderari, VI, 352, 1 : *Infernus et perditio nunquam implentur, similiter et oculi hominum insatiabiles.*

Principes dedecet vindicta, III, 381, 1. Iram moderentur et castigationem differant, et facile quiescant, VI, 271, 2 : *Patientia lenietur princeps et lingua mollis confringet duritiam*, X, 53, 1. Indignationem suam in aliquem conceptam exterius ostendere non debet, V, 497, 1 : *Indignatio regis, nuntii mortis : et vir sapiens placabit eam.* Privatas injurias non ulciscatur, IX, 300, 1. Sæpe ex ira si se ulcisci nequeat, apoplexia tangitur et exanimatur, VI, 16, 1 : *Sicut fremitus leonis, ita et regis ira, et sicut ros super herbam, ita et hilaritas ejus.* Accusatoribus non facile credant, IV, 401, 1 : *Multi bonitate principum, et honore qui in eos collatus est abusi sunt in superbiam...... Et in tantum vesaniæ proruperunt, ut eos qui credita sibi officia diligenter observant, et ita cuncta agunt ut omnium laude digni sint, mendaciorum cuniculis conentur subvertere ; dum aures principum simplices, et ex sua natura alios æstimantes, callida fraude decipiunt.* Principes norunt multa dissimulare, III, 319, 2 : *Saül abiit in domum suam in Gabaa : et abiit cum eo pars exercitus, quorum tetigerat Deus corda. Filii vero Belial dixerunt : Num salvare nos poterit iste ? Et despexerunt eum, et non attulerunt ei munera : ille vero dissimulabat se audire.* Principes potentia elati jus sibi arrogant vitæ et necis, IX, 288, 2 : *Longe abesto ab homine potestatem habente occidendi, et non suspicaberis timorem mortis.* Principes interrogationibus, blanditiis et vino secreta expiscantur, IX, 392, 2 : *Ne retineas ex æquo loqui cum illo* (potente), *nec credas multis verbis illius : ex multa enim loquela tentabit te, et subridens interrogabit te de absconditis tuis.* Quæ dum norunt, dicentem incarcerant, aut puniunt, 392, 2 et seq. : *Immitis animus illius conservabit verba tua, et non parcet de malitia et de vinculis.*

6° *Cum amore erga subditos, et maxima pauperum cura.* Princeps bonus subditos amat quasi filios, IV, 442, 1. A suis amari studeat, non timeri, XVII, 416, 2. Principes sint erga omnes affabiles, 399, 2. Princeps fidat potius subditis quam externis, exemplo Alexandri Magni, IV, 473, 1. Sit populi pastor, XI, 497, 1 : *Sicut pastor gregem suum pascet, in brachio suo congregabit agnos, fœtas ipse portabit.* Principes suos nec expilent nec deglubant, XIV, 90, 1. Quam parva tributa suis debeant imponere I, 713, 1. Subditos non gravent tributis et exactionibus, VI, 358, 1. E pauperum vectigalibus palatia ædificantes male peribunt, XII, 173, 2; 174, 1 : *Væ qui ædificat domum suam in injustitia, et cœnacula sua non in judicio.* Suos tamen subditos laboribus exerceant, III, 85, 2 et seq. Princeps blandus facit ut subditi ei pareant in legibus et oneribus, VI, 272, 1. Subditos nec despiciat ne caveretur, X, 143 1 . *Rectorem te posuerunt? noli extolli : esto in illis quasi unus ex ipsis.* Principes severi causa sunt multorum malorum in subditis, VI, 286, 2. Principes quomodo debeant esse filii olei tripliciter, XIV, 411, 1. Sunt

medici reipublicæ, XI, 136, 1. Morum medici sint oportet, *Job*, 102, 1. Princeps sit tutor pauperum, miserorum et viduarum, VI, 487. 1; 488, 1 : *Aperi os tuum muto, et causis omnium filiorum qui pertranseunt*. Sit vindex pauperum, *Job*, 574, 1 : *Conterebam molas iniqui, et de dentibus illius auferebam prædam*. Curet ut pauperes et agricolæ litibus careant, VI, 365. 1. Peregrinos tueatur, 487, 2 Princeps populo esse debet ceu tectum, portus, rivus, umbra, petræ in æstu, XI, 429, 2 : *Ecce in justitia regnabit rex, et principes in judicio præerunt. Et erit vir sicut qui absconditur a vento, et celat se a tempestate, sicut rivi aquarum in siti, et umbra petræ prominentis in terra deserta*.

7° *Cum liberalitate et beneficentia*. Principes sint benefici, X, 74, 2. Eorum virtus est beneficentia, X, 133, 2 : *Splendidum in panibus benedicent labia multorum, et testimonium veritatis illius fidele. Nequissimo in pane murmurabit civitas, et testimonium nequitiæ illius verum est*. Eorum frænum est beneficentia, XI, 575, 1. Princeps bonus suam bonitatem in subditos derivat, IX, 395, 1. Princeps sit liberalis, IX, 46. 1. Eum decet liberalitas, VI, 7, 2.

8° *Cum multa sollicitudine et vigilantia*. Populos sibi commissos circumeant et visitent, exemplo Eliachim, IV, 324, 2. Principes noctu vigilent, exemplo Assueri, IV, 379, 1. Principes non stertant in multam lucem, III, 17, 1 : *Igitur Josue de nocte consurgens movit castra*. Princeps debet esse oculus reipublicæ, *Job*, 572, 1 : *Oculus fui cæco et pes claudo*. Debet esse sicut sol, I, 340, 1. Princeps Argus sit oportet, et sibi caveat a proditoribus, XII, 274, 2.

9° *Cum severitate erga subditos malos aut rebelles*. Quomodo erga scelestos se gerere debeant, X, 509, 2. Acriter in rebelles sæviunt, V, 534, 1 : *Semper jurgia quærit malus; angelus autem Domini crudelis mittetur contra eum*. Principes debent publica subditorum scelera coercere, VI, 264, 2 : *Propter peccata terræ multi principes ejus, et propter hominis sapientiam, et horum scientiam quæ dicuntur, vita ducis longior erit*. Scelera auferant a populo ut Deus auferat scelerum pœnas, III, 43, 1, 2. Puniuntur propter peccata subditorum, 283, 2. Eorum lapsus propter peccata populorum excæcantur, XI, 407, 2 : *Quoniam miscuit vobis Dominus spiritum soporis, claudet oculos vestros, prophetas et principes vestros, qui vident visiones, operiet*.

3° *Quomodo in bello faciendo se gerere debeant principes*. Æmulationes nationum sopire debent, III, 517. 1. Inconsulto Deo bellum non incipiant, 113, 1, 2 : *Post mortem Josue consuluerunt filii Israel Dominum, dicentes : Quis ascendet ante nos contra Chananæum, et erit dux belli? Dixitque Dominus : Judas ascendet; ecce tradidi terram in manus ejus*. In bellis invocent angelos custodes, 32, 1. Castra eorum sint casta, 286, 1, 2. Sciant a Deo dari victoriam, 348, 2. Fidem hostibus servent, 39, 2. Diu cum eodem hoste non pugnent, ne artem militarem hostis discat, 122, 2.

4° *Principum impiorum et malorum scelus et pœna*. Quis sit princeps impius, VI, 378, 1, 2 : *Leo rugiens et ursus esuriens, princeps impius super populum pauperem*. Nihil facit gratis, sed ob quidlibet munera exigit, 377, 2. Urso et leoni comparatur, *ibid.*, 1. Est pejor carnifice, *ibid.*, 2. Principes impii et sævi a Deo dantur quasi carnifices ad sumendum de impio populo pœnas, XIII, 459, 1, 2 : *Dabo tibi regem in furore meo, et auferam in indignatione mea*. Sunt magnum Dei flagellum, *Job*, 293, 2. Principes injusti sunt terræ superfluitas, VII, 208, 1. Principes ecclesiastici vel sæculares cum a sanctitate vel justitia deficiunt, tantumdem est ac si sol, luna et stellæ obscurarentur, XII, 730, 1. Eorum septem peccata referuntur, XI, 664, 2. Principes mali contemptibiles, *Job*, 293, 1, 2 : *Effundit despectionem super principes, eos qui oppressi fuerant relevans*. Principum contemptus magni criminis præcedentis judicium et pœna, *Psalm*. II, 238, 1 : *Effusa est contemptio super principes, et errare fecit eos in invio, et non in via*. Principum impiorum consilia quomodo Deus soleat dissipare, II, 324, 2. Princeps impius Deum sentiet iratum, itaque regnum ejus opprimet calamitas, VI, 372, 2 : *In exultatione justorum multa gloria est : regnantibus impiis, ruinæ hominum*. Principum malorum pœnæ, *Psalm*. I, 18, 2 : *Et nunc, reges, intelligite : erudimini qui judicatis terram...... Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, et pereatis de via justa*. Principes impii plerumque miseros habent exitus, XII, 176, 1, 2 : *Propterea hæc dicit Dominus ad Joakim filium Josiæ, regem Juda : Non plangent eum : Væ, frater; et væ, soror: non concrepabunt ei : Væ, Domine, et væ, inclyte! Sepultura asini sepelietur, putrefactus et projectus extra portas Jerusalem*. Principes pii magnam in cœlo gloriam sunt adepturi, impii vero in gehenna graviter sua et subditorum scelera luent, XIV, 67, 2.

IV. Quæ sint officia et agendi ratio erga principes. 1° *Principes quomodo tractandi*, XIII, 79, 1. Cum iis conversari, artis est, IX, 268, 1 : *Ne despicias narrationem presbyterorum sapientum, et in proverbiis eorum conversare. Ab ipsis enim disces sapientiam et doctrinam intellectus, et servire magnatis sine querela*. Principes viros sibi devincire studeant viri apostolici, XVII, 34, 1. Libere etiam sunt increpandi, dum peccant, XII, 179, 1, 2. Exempla afferuntur eorum qui id libere fecerunt, *ibid.* et seqq.

2° *Principibus non detrahendum nec maledicendum*, I, 617, 2. De eorum vitiis tacite agendum. XIX, 154, 1. Principem offendere non est bonum, quia Deus injurias æque vindicat ac parentum, V,

553, 1. Eum percutiens, totam rempublicam percutit, *ibid.*, 2 : *Non est bonum damnum inferre justo, nec percutere principem qui recta judicat*. Principibus non maledicendum, XIX, 336, 1. Ei maledicenti lucerna extinguetur, VI, 72, 1 : *Qui maledicit patri suo et matri, extinguetur lucerna ejus in mediis tenebris*. Principem a fæce hominum irrideri indignum, *Job*, 585, 2 : *Nunc autem derident me juniores tempore, quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei; quorum virtus manuum mihi erat pro nihilo, et vita ipsa putabantur indigni*. Principem colit vir bonus, et adulatur improbus, VI, 8, 1.

3° *Principibus obedire oportet, nisi Deo contraria jubeant*, XVIII, 219, 1 : *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit : non est enim potestas nisi a Deo : quæ autem sunt, a Deo ordinatæ sunt*; XIX, 336, 2 : *Admone illos principibus et potestatibus subditos esse, recte obedire, ad omne opus bonum paratos esse*. Principibus civilibus obedire debent christiani, idque propter Deum, XX, 297, 1; 298, 1 : *Subjecti igitur estote omni humanæ creaturæ propter Deum; sive regi quasi præcellenti, sive ducibus tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum*.

4° *Ad principem quomodo accedendum*, IX, 288, 2 : *Longe abesto ab homine potestatem habente occidendi; et non suspicaberis timorem mortis. Et si accesseris ad illum, noli aliquid committere, ne forte auferat vitam tuam*. Modus agendi cum principibus, 391. 1, 2 : *Advocatus a potente discede : ex hoc enim magis te advocabit*; 392, 1, 2; 393, 1, 2 : *Ne improbus sis, ne impingaris, et ne longe sis ab eo, ne eat in oblivionem. Ne retineas ex æquo loqui cum illo, nec credas multis verbis illius : ex multa eum loquela tentabit te, et subridens interrogabit te de absconditis tuis....... Cave tibi, et attende diligenter auditui tuo. quoniam cum subversione tua ambulas. Audiens vero illa, quasi in somnis vide, et vigilabis*. Principes non sunt irritandi, 289, 1. A principe epulo laute exceptus gratum se illi præbere debet, VI, 174, 1 : *Quando sederis ut comedas cum principe, diligenter attende quæ apposita sunt ante faciem tuam ; et statue cultrum in gutture tuo, si tamen habes in potestate animam tuam*. Quæ attentio in hoc convivio adhibenda, *ibid.*, 2 et seq. Ejus mensa periculosa est, 175, 2. Ejus epulæ sæpe veneno inficiuntur, 181, 2 : *Ne desideres de cibis ejus in quo est panis mendacii*. Ejus ministris secreto danda sunt munera, VI, 109, 2 : *Munus absconditum extinguit iras, et donum in sinu indignationem maximam*.

Principum favor quam sit fragilis et quam eis parum fidendum, I, 430, 2: *Surrexit interea rex novus super Ægyptum, qui ignorabat Joseph: et ait ad populum suum : Ecce populus filiorum Israel multus, et fortior nobis est. Venite, sapienter opprimamus eum, ne forte multiplicetur; et si ingruerit contra nos bellum, addatur inimicis nostris, expugnatisque nobis, egrediatur de terra*. Eorum favor et amicitia instabilis et gratia fallax, IX, 288, 2; *Job*, 173, 1; 404, 2.

V. Varii circa principes usus apud diversos populos. Principibus Assyriorum præferri ignis solebat, IV, 322, 1, 2. Olim principes myrto coronabantur, XIV, 363, 1. Quare eis detur osculum a subditis, VI, 241, 1; 243, 1.

Principes populi apud Judæos visiones et revelationes a Deo accipere frequens erat, XI, 407, 1. Principes sancti fuere, subinde prophetæ veri, V, 494, 1. Principes plerique in antiquo Testamento fuere pastores, XI, 356, 2. Principes Judæorum perversi vocantur pastores stulti, XIV, 497, 1, 2.

Princeps et rex Judæorum non poterat ingredi Sanctum, imo nec atrium sacerdotum, XII, 830, 1. Poterat sedere in porta orientali sanctuarii, quæ inde dicta principis porta, *ibid.* Ex ea spectabat exterius sacrificia, et in ea de iis comedebat, *ibid.* Ejus locus in terra Israel describitur, 842, 2. Quanta ejus sors fuerit, *ibid.* et 2. Solus per portam orientalem atrii ingrediebatur, et per eamdem quoque egrediebatur, 846, 1.

Principes septem primarios habebant reges Persarum, XIV, 391, 1.

Principes multi die Jovis sancto pedes lavant pauperibus vel subditis, XVI, 527, 2.

VI. Principes sacerdotum apud Judæos. Principes sacerdotum apud Judæos qui dicerentur, XVII, 125, 2 et seq. Principes sacerdotum varii apud Judæos erant, XII, 158, 1. Principes sacerdotum erant olim viginti quatuor, et in templo suas cathedras habebant XXI, 97, 2; 98, 1. Principes sacerdotum etiam dicti sunt, qui non erant pontifices, XVI, 91, 2. Principes tam sæculares quam ecclesiasticos cur S. Lucas ita studiose recenseat, qui Christi prædicantis tempore fuere. 91, 1.

Qui principes crediderunt in Christum, sed propter Pharisæos eum non confiterentur, XVI, 516, 2. Idque ob gloriam hominum, *ibid.*

Principes sacerdotum congregati mane die Mercurii, ad tractandum de Christo occidendo, XV, 543, 1. Cur id faciant dolo, 544, 1. Cur nolint in paschate, *ibid.* Argenteos quos retulit Judas, recipere noluerunt, 597, 1, 2. Eorum simulata sanctitas, 598, 2.

VII. Principes Angelorum. Principes angelorum in conspectu Dei stantes quinam sint, et undenam id probetur, XXI, 19, 1. Illorum cultus in Italia celebris, 20, 1. Is cultus Ecclesiæ pastoribus suadetur, *ibid.*, 2. Illorum typus fuit candelabrum septiceps, 21, 1. Eorum nomina, *ibid.* Cui ea primum revelata, *ibid.* Eorum officia, epitheta et emblemata, *ibid.*, 2. Ex quo ordine angelorum hi sint, 22, 1. Sunt septem virtutes providentiæ Dei, *ibid.*, 2 (*Vide* Angeli, Spiritus).

Qui vocentur principes hujus sæculi,

261, 2. Princeps tenebrarum diabolus dicitur (*Vide* DIABOLUS).

Princeps Persarum quis restiterit Gabrieli, quominus cito ad Danielem orantem veniret, XIII, 141, 2. Non fuit Cambyses rex, non dæmon, sed angelus præses Persarum, *ibid.* Quomodo rem suam apud Deum egerit, *ibid.*

PRINCIPATUS. 1° Principatus omnis a Deo derivatur, IX, 296, 2 : *In manu Dei potestas terræ.* Est item in manu Dei, 298, 1 : *In manu Dei potestas hominis, et super faciem scribæ imponet honorem suum.* Principatus est quædam paternitas. XVIII, 615, 2. Principatus et regnum parem non patitur, XI, 399, 2 : *Coangustatum est enim stratum, ita ut alter decidat : et pallium breve utrumque operire non potest.* Principatus insignia humeris gestantur, 232, 1, 2. Principatus sapientis est stabilis, IX, 294, 2 : *Judex sapiens judicabit populum suum, et principatus sensati stabilis erit.*

Principatus non est ambiendus, sed fugiendus, VIII, 397, 2 : *Quoniam judicium durissimum his qui præsunt, fiet* ; IX, 222, 1 : *Noli quærere a Domino ducatum, neque a rege cathedram honoris.* Principatus omnis brevis, id probatur exemplis, referente S. Hieronymo, XII, 642, 2; 643, 1.

Principatus Judæorum post reditum e captivitate fuit penes pontifices, XII, 178, 2.

2° Principatus cum de angelis bonis dicitur, absolute ponitur : cum de malis, aliquid restringens additur, XVIII, 613, 1. Principatus angeli orbibus cœlestibus præsunt, IX, 471, 1. Principatus sunt custodes regum et regnorum, XIII, 142, 1.

PRINCIPIA. Principia Romæ in basilicam S. Pauli a Gothis est deducta, ut intacta custodiretur, XVIII, 17, 1.

PRINCIPIUM. 1° Principium capitur aliquando pro *principatu*, et eo quod est aliqua in re præcipuum ac princeps, V, 30, 1 ; 109, 1 ; 221, 2 ; 223, 1; IX, 332, 2; XI, 706, 1; XIII, 161, 2.

2° Principium Christus quomodo se dicat, XVI, 442, 2. Principium potius competit Filio Dei, quam Spiritui sancto, respicitque ejus originem qua genitus est a Patre, *ibid.* *Principium* apud Joannem dicit respectum ad omnia tempora, XVI, 295, 2. In quo principio fuerit Verbum, 295, 1, 2. Principium Verbi Dei quod dicatur, XX, 505, 2. Cur principium detur æternitati, XVI, 295, 1, 2.

3° A principio intrinseco vitaliter actus vitalis procedit, XVII, 334, 2. Principium resurgentium est Christus, XIX, 77, 1. Principium bonæ vitæ et salutis supernaturale est et a Dei gratia oritur, XVIII, 432, 1. Quomodo principium sapientiæ sit eam possidere, V, 108, 2.

PRINUS. Prinus arbor species est ilicis, XIII, 186, 2.

PRIOR abbas. Prior abbas quam esset oculorum continens, II, 22, 1. Prior abbas quid egerit audiens detrahentes, X, 61, 2.

PRISCA et AQUILA. Prisca et Aquila scenopegi, Roma a Claudio imperatore ejecti, eodem dierunt, XVIII, 242, 2.

PRISCILLA. Priscilla maritum suum Apollo de fidem docuit, XVII, 347, 2.

PRISCILLIANISTÆ. Priscillianistæ solem orientem adorabant, VII, 605, 1. Dicebant stellam, quam videre Magi fuisse fatum Christi, XV, 74. 1.

PRISCUS. Prisci hostis dediti, 94. 2. Ungebantur, et quando, 239, 1. Ne inebriarentur oleo utebantur, 315, 2. Prisci erant frugales, XVI, 641, 2

PRISCUS (S.). S. Prisco fame afflicto cerva lac præbuit, V, 145, 2.

PRIVATUS. Privata persona sibi potest vivere non publica, III, 173, 2. Privatus quisque quomodo justitiam et judicium faciat, XII, 632, 1, 2 Privatis hominibus suadetur vitæ hilaritas, X, 108, 2. Privatorum oratio propria vulgari lingua proferenda, XVIII, 390, 1 ; 391, 1, 2.

PRIVIGNUS. Privigni cum noverca concubitum aversabantur gentes, XVIII, 285, 1.

PRIVILEGIUM. Privilegia tria quæ Tobias senior accepit a Salmanasare rege, IV, 270, 2. Privilegia duodecim S. Petri apostoli, XX, 231, 2. Privilegia civium Romanorum quæ essent, XVII, 313, 1 ; 390, et seqq. Frivilegia septem Melitensibus a S. Paulo collata, XVII, 435, 1.

PRO. *Pro saliunca ascendit abies*, quid mystice significet, XI, 654. 2 et seq.

PROBARE, PROBATIO. *Probare* per metalepsin multa significat, V, 523, 2. Probantur justi tentationibus, IX, 98, 2 ; 99, 1. Probamur per afflictiones, XIX, 377, 2 (*Vide* AFFLICTIO). Probatio fidei quomodo operetur et causet patientiam, XX, 23, 1, 2 et seqq. Probationem operatur patientia dupliciter, XVIII, 92, 1.

Probare se homo debet ante sacram communionem, XVIII, 368, 1.

PROBATICA. Probatica piscina unde diceretur, XIV, 99, 2.

PROBITAS. Probitas præstantior est libertate, V, 522, 1, 2. Ejus est omnibus bonum, nulli malum facere, VI, 106, 1. Ea familias adauget et roborat, 216, 2. Plurimum valet ad regimen, 398, 2.

PROBLEMA. Problemata Ben-Sira ascripta fabulosa sunt et erronea, X, 571, 1, 2.

PROBRUM. Probrum proximi non est in lucem proferendum, id qui facit, in charitatem peccat, V, 294, 1 : *Abscondunt odium labia mendacia : qui profert contumeliam, insipiens est.* Proba non sunt probris retundenda, 321, 1 : *Qui despicit amicum suum, indigens corde est ; vir autem prudens tacebit.* Amicitiam dissolvunt, 558, 2 : *Occasiones quærit qui vult recedere ab amico; omni tempore erit exprobrabilis.*

PROBUS. Probus Salomoni vocatur sapiens, V, 270, 1, 2. Probi et improbi tres notæ, IV, 445, 2. Probum inter malos esse laudabile est, *Job*, 3, 2; 14. Probi seipsos et sua crebro excutiunt, 565, 2.

robi non timent argui. *Job*, 173, 1. Probi non vereantur improbos, IX, 567, 1. Probi subinde labuntur, nec lapsum advertunt, nisi per morbum aliamve afflictionem, XI. 481, 1, 2. Probi cæduntur in bello ob tres causas. III, 229, 1, 2. Probi cur affligantur, IV. 305, 2 ; 306, 1. Cum probis negotiandum, IX, 203, 2 (*Vide* JUSTI, PII, SANCTI).

PROBUS imperator. Probus imperator milites laboriosos requirebat, V, 354. 1, 2

PROBUS (S.). S. Probus episcopus Reatinus quam sancte sit mortuus, II, 321, 2.

PROCELLA. 1° Procella dicta eo quod percellat, IX, 468, 1 ; X, 405, 2. Procella est vehementior venti impetus in mari, IX, 468. 1. Procellas omnes solus Deus pervidet, *ibid.*, 2. Procellæ sæpe a Deo immittuntur ob scelera quæ in navibus fiunt, aut antea facta sunt, XIV, 33, 1.

2° Procella est symbolum impii, V, 304, 2. Procellæ et grandines symbolum sunt horrendi prælii, supplicii, vindictæ, XIV, 285, 1. Procella metaphorice acrem vindictam significat, IX, 468, 1, 2. Quæ procella tenebrarum hæreticos maneat, XX, 677, 1.

PROCELLIS assimilantur apostoli, XIV, 477, 1.

PROCERITAS. Proceritas nihil confert ad animos, IX, 333, 2.

PROCESSIO in divinis personis. Processio æterna Spiritus sancti a Patre, XVI, 571, 1 (*Vide* SPIRITUS SANCTUS).

PROCESSIO pro incessu solemni et religioso sumpta. Processionum usus fuit etiam in Veteri Testamento, contra hæreticos Magdeburgenses, XIII, 499, 1. Ipse quoque Christus Dominus eas sanxit, *ibid.*

PROCESSUS. Processi et Martinfam martyrum jubilus in tormentis, XI, 275, 2.

PROCHORUS. Prochorus diaconus S. Joannis apostoli gesta scripsit, XVII, 165, 1.

PROCLITES. Proclites in conviviis erat idem quod modimperator, X, 141, 2.

PROCLIVITAS. Proclivitas ad malum etiam in justis manet, XX, 371, 2 (*Vide* JUSTUS).

PROCLUS. Proclus episcopus Constantinopolitanus Theodosio Juniori contra Scythas pugnanti accommodavit ea quæ in Scriptura dicuntur de Gog et Magog, XIII, 252, 1. In terræ motu populo litaniam cum indixisset, terræ motu urbs concuti desiit, XIII, 499, 1.

PROCONSUL. Proconsul quis esset Romæ magistratus, XVII, 277, 2.

PROCOPIUS. Procopius Gazæus breviter in Isaiam scripsit, XI, 99, 2.

PROCULA uxor Pilati. Procula dicta est Pilati uxor, an salvata sit, XV, 603, 2.

PROCULA vidua. Procula illustris vidua tempore S. Chrysostomi, XIX, 241, 1.

PROCULUS (S.) martyr. S. Proculus martyr Bononiensis caput recisu a terra sustulit et gestavit, V, 34, 1.

PROCULUS (S.) episcopus. S. Proculi episcopi sanctitas, visione angelorum recreatur, I, 210, 2.

PROCURATOR. Procurator vineæ mercedem reddens operariis, quos designet, XV, 443, 2.

PROCUS. Procorum zelotypia, XVIII, 554, 1. Proci juxta angulos domus amasiarum obambulant, V, 188, 1. Proci rivales sæpe se mutuo occidunt, IV, 294, 2.

PRODICUS. Prodicus hæresiarcha docuit lunam esse deam, XII, 68, 2.

PRODIGIUM. 1° Prodigii quod sit etymon, X, 452, 2. Prodigium dicitur quod *porro dicit*, id est futura prædicit, XIII, 508, 2. Prodigia et signa quomodo differant, quid utraque sint, XVI, 368, 1, 2. Prodigia, virtutes et signa an reipsa inter se differant, XVII, 94, 2. Prodigiorum viri qui et quales dicantur, XIV, 387, 2; 388, 1. Prodigium fieri alicui quid sit, *Psalm.* I, 458, 2.

2° Prodigia in monte Sina vera et realia fuere non apparentia tantum, XVIII, 506, 2. Quæ prodigia eventura prophetet Joel, XIII, 508, 2.

Prodigia quæ in nativitate Dominica contigerint, XIX, 509, 1. Prodigia quæ acciderint in vita et morte, et post mortem Christi, XIII, 508, 2. Prodigia ascensionis Christi quæ fuerint, XVII, 58, 2.

Quæ prodigia urbis Jerusalem excidium a Romanis præcesserint, XIII, 509, 1 ; XIV, 485, 1; XV, 503, 2.

Prodigia Antichristi erunt fallacia, XIX, 157, 2 (*Vide* ANTICHRISTUS). Quæ prodigia in fine mundi eventura, XIII, 508, 2.

PRODIGUS. Prodigus non parat sibi amicos, sed irrisionem, IX, 552, 2. Perperam sua effundit, etiam quæ non erant juste parta, 553, 1. Prodigi sua consumunt vivendo luxuriose : sunt furioso similes, hinc dantur iis curatores, VI, 393, 1.

Prodigi filii ad patrem redeuntis oratio, XVI, 210, 2.

PRODITIO. Proditio Judæ fuit opus diaboli, XVI, 523. 1. Quando eam suis Christus prædixerit, 529, 2 et seqq. Proditio Judæ fuit immane sacrilegium, XV, 553, 2. Eam detegit Christus Apostolis, 552, 2. Ordo detectionis hujus, 553, 1. S. Joanni ea fuit indicata per panem intinctum, XVI, 531, 1 (*Vide* JUDAS).

PRODITOR. Proditores dicuntur detractores et susurrones, XII, 82, 2. Proditores solent sociis oculo annuere, V, 285, 2 et seq. Cavendi sunt, VI, 68, 2. Eorum domus funditus delentur, et sale asperguntur, 82, 1.

PROFABULATIO Profabulatio in fabulis quid sit, XV, 28, 2.

PROFANARI, PROFANATIO. Profanari quomodo diceretur sacerdos vel res aliqua, XI, 569, 2. Profanatio templi a seditiosis zelotis facta an dici queat abominatio desolationis, XIII, 132, 1, 2.

PROFANUS. Profanus quis dicendus, XIX,